

Täysistunto

Tiistai 7.11.2017 klo 14.00—17.16

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 17.16.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Arto Satonen (14.00—15.58) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (15.58—17.16).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 2.11.2017 antanut hallituksen esitykset HE 168—172/2017 vp, joista HE 171 ja 172/2017 vp otetaan lähetekeskusteluun tässä istunnossa.

2.2. U-asiat

Valtioneuvosto on 26.10. ja 2.11.2017 toimittanut eduskunnalle Euroopan unionin asiat U 60—62/2017 vp, ja puhemies on lähettänyt ne käsiteltäviksi suureen valiokuntaan, jolle asiasta U 60 perustuslakivaliokunnan, asiasta U 61 hallintovaliokunnan ja asiasta U 62 talousvaliokunnan on annettava lausunto.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle avaruuteen lähetettyjen esineiden rekisteröinnistä tehdyn yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laeiksi avaruustoiminnasta ja löytötavaralain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 157/2017 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

Keskustelu

14.01 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksellä esitetään säädettäväksi uusi laki avaruustoiminnasta. Lisäksi esitetään, että eduskunta hyväksyisi avaruuteen lähetettyjen esineiden rekisteröinnistä tehdyn yleissopimuksen eli niin sanotun rekisteröintisopimuksen. [Vasemmalta: Keitä kaikkia laitetaan?] Suomesta on tullut avaruusvaltio, [Naurua] kun Aalto-1, ensimmäinen suomalainen satelliitti, lähetettiin avaruuteen kesäkuussa 2017. Kaksi kaupallista yritystä valmistautuu oman satelliittinsa lähettämiseen.

Suomi on sitoutunut YK:ssa 1960- ja 70-luvuilla... [Hälinää]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pyydän salia kuuntelemaan puhujaa!

...tehtyihin avaruussopimuksiin. Näistä kolme tärkeintä ovat avaruuden yleissopimus, vastuusopimus ja avaruusesineiden rekisteröintisopimus. Suomi on osapuolena kahdessa ensimmäisessä. Rekisteröintisopimukseen liittymistä esitetään tällä hallituksen esityksellä. Esitetyn lain tavoitteena on ennustettavan ja oikeudellisesti selkeän toimintaympäristön luominen kansalliselle avaruustoiminnalle. [Pia Viitanen: On sentään selkeä toimintaympäristö!] Lailla pantaisiin kansallisesti täytäntöön YK:n avaruussopimusten mukaiset Suomea sitovat kansainväliset velvoitteet.

Yksityisen avaruustoiminnan kehittyessä lainsäädännössä on tarpeen asettaa toiminnan lainmukaisuuden, turvallisuuden ja liiketoimintamahdollisuudet takaavat puitteet. Esitetyllä lailla valtion vastuuta rajoitettaisiin säätämällä toiminnanharjoittajan vahingonkorvausvastuusta ja valtion takautumisoikeudesta. Rekisteröintisopimukseen liittymisellä ja esitetyllä lailla annettaisiin työ- ja elinkeinoministeriölle uusia tehtäviä: toimiminen avaruustoiminnan lupa- ja valvontaviranomaisena sekä avaruusesineiden rekisterin ylläpito. Kansallinen avaruuslaki on EU-maista Ruotsilla, Tanskalla, Itävallalla, Belgialla, Hollannilla, Isolla-Britannialla ja Ranskalla. Avaruus tarjoaa yrityksille uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja kasvun lähteitä. Kansallisella avaruuslainsäädännöllä Suomi voi edistää toimialan kehittymistä luomalla selkeät puitteet yksityisen sektorin avaruustoiminnalle sekä joustavat lupa- ja rekisteröintimenettelyt.

14.04 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa puhemies! Emme kovin usein pääse käsittelemään avaruuspolitiikkaa, ja toivonkin, että jatkossa kotimaisen avaruusalan kasvaessa ja tieteen ja teknologian kehittyessä tämä asia korjaantuu. Kiitos ministerille esittelystä ja tämän lain tuomisesta tänne.

Nyt esitetään, että eduskunta hyväksyisi avaruuteen lähetettyjen esineiden rekisteröinnistä tehdyn yleissopimuksen ja säätäisi lain avaruustoiminnasta. Avaruuteen lähetettyjen esineiden rekisteröinnistä tehty yleissopimus velvoittaa valtion rekisteröimään lähettämänsä avaruusesineet ja ilmoittamaan niistä YK:n pääsihteerin ylläpitämään julkiseen rekisteriin.

Avaruustutkimus ja -teknologia ovat ottaneet suuria askelia viime vuosina, tähtitieteestä puhumattakaan. On hyvin mahdollista ja suorastaan todennäköistä, että pääsemme lähitulevaisuudessa todistamaan esimerkiksi miehitettyä matkaa Marsiin. Avaruusteknologia on nouseva teollisuudenala, jolla korkean osaamisen Suomella on hyviä mahdollisuuksia olla mukana. Esimerkiksi teollisuuden digitalisaatiossa sovellettavat innovaatiot voivat so-

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

veltua jatkossa kasvavissa määrin myös avaruusteollisuuteen ja päinvastoin, hyvänä esimerkkinä esimerkiksi etähallintajärjestelmät, viestintäteknologia ja robotiikka.

Avaruusteknologiaa hyödyntävät myös monet palvelut ja teollisuudenalat liikenteestä ilmastonmuutoksen torjuntaan ja cleantechiin. Suomalaiset avaruusalan yritykset tunnetaan ja tuotteitamme myös käytetään. Suomessa toimii tällä hetkellä noin 80 yritystä, jotka suunnittelevat tai valmistavat esimerkiksi satelliittien laitteita, rakenteita tai ohjelmistoja tai hyödyntävät satelliittitietoa toiminnassaan. Suomen ensimmäiset satelliitit puolestaan ovat piensatelliitteja, joille löytynee jatkossa kasvava määrä käyttötarkoituksia. Lain esittelyssä todetaan, että Tekesin tuoreen arvioinnin mukaan avaruusteknologia ja -sovellukset mahdollistavat vähintään 22 miljardin euron liikevaihdon, yli 40 000 työpaikkaa ja 13 miljardia euroa vientiä suomalaisille yrityksille. Tämä olisi viidennes viennistämme. Näen avaruusteknologialla Suomessa suuria mahdollisuuksia. Korkean osaamisen maan kannattaa olla tässä pelissä mukana.

14.06 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Ministeri Lintilä totesi puheenvuorossaan, että Suomesta on tullut avaruusvaltio. On erittäin totta tämä väite. Siihen voi ehkä suhtautua huvittuneesti, mikäli ei tunne teknologian kehittymistä ja kaupallisia mahdollisuuksia, mutta kuten asiaan perehtyneet tietävät, avaruusteknologian hinta on halventunut huomattavasti niistä ajoista, kun sitä pidettiin vain suurvaltojen puuhasteluna. Tänä päivänä mikä tahansa yksittäinen valtio voi lähettää avaruuteen satelliitteja ja harjoittaa toimintoja siellä. Näin myös Suomikin voi ja voisi, jos meillä toimittaisiin määrätietoisesti ja yhteen hiileen puhaltaen asian eteen.

Tiedustelenkin ministeri Lintilältä: Onko Suomelle laadinnassa oma avaruusstrategia? Jos ei ole avaruusstrategia vielä työn alla, niin milloinkin se saataisiin työn alle? Eikö olisi hyvä, että yhteinen tahtotila selvitettäisiin ja lähdettäisiin miettimään niitä keinoja, joilla Suomikin voisi olla avaruudessa läsnä paremmin ja tuottavammin ja tehdä bisnestä vielä enemmän?

14.07 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Todellakin on hyvä, että tämä nykyaikaan sopiva lainsäädäntö on tulossa Suomessakin voimaan, mutta rohkenen epäillä, että kyllä tällaiset pienet valtiot, kuten rakas isänmaamme Suomi, varmaan kirjaavat kaikki lähetetyt satelliitit tunnollisesti ylös rekistereihin, että täytetään tämä lain henki ja kirjain. Mutta rohkenen kyllä epäillä, että suurvallat esimerkiksi vakoilusatelliittia lähettäessään kaikille kertovat, että nyt tuli lähetettyä tällainen laite tuonne avaruuteen. Mutta voisi sanoa tästä, että on se kuitenkin askel oikeaan suuntaan, että tiedetään, mitä tuolla ylhäällä liikkuu. Ja nythän taitaa olla siellä avaruudessa niin paljon tavaraa, että puhutaan avaruusrumusta, eli sieltä pikkuhiljaa niitä satelee alas ennemmin tai myöhemmin. Rohkenen, kuten sanoin tuossa aiemmin, epäillä sitä, että tuleeko kaikki kirjattua ylös, mutta onhan tämä kuitenkin askel oikeaan suuntaan.

14.08 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Siis todellakin, Suomi on tänä vuonna ampunut kaksi nanosatelliittia. Ja mitä nämä nanosatelliitit itse asiassa ovat, niin ne ovat noin kilon, kahden kilon painoisia satelliitteja. Suomi 100 -nanosatelliitti aiotaan ampua joulukuussa, sen paino on vain kilo, ja sillä aiotaan tutkia sähkömagneettisia ilmiöitä.

Yksi mielenkiintoisimpia tällä hetkellä menossa olevia nanosatelliittihankkeita on tämä Aalto kolmonen, jossa ammutaan nanosatelliitti, jonka paino on 2,6 kiloa, ja sillä aiotaan

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

tutkia sitä, miten tämä Suomessa kehitetty 5G-teknologia oikein toimii. Ja nyt haluaisinkin tiedustella: kun meillä näitä muutamia nanosatelliittiyhtiöitä Suomessa on, niin miten ne oikein saataisiin pidettyä täällä kotimaassa tai onko meillä olemassa keinoja siihen, kun käsitykseni mukaisesti olen kuullut sellaisia tietoja, että niitä haluttaisiin täältä Suomesta osata pois? Tämä ala on lähdössä nyt lentoon, ja haluaisin kyllä kovasti, että nämä hienot yhtiöt pysyisivät täällä Suomessa.

14.09 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa herra puhemies! Minusta on hienoa, että Sipilän hallituksen aikana Suomi laajentaa toimintaansa koko ajan laajemmin, ei vain globaalisti vaan myös globaalin maailman ulkopuolelle, avaruuteen, ja on minusta erinomaisen hienoa, että nimenomaan ministeri Lintilä on meidän avaruusministerimme. [Naurua]

Jos ajatellaan historiaa, että miten suuria nimiä vaikkapa Gagarin tai Armstrong ovat, niin kiinnostaa tietenkin, avaruusministeri Lintilä: onko odotettavissa, että mahdollisesti Suomi saisi ensimmäisen astronauttinsa, kosmonauttinsa tai taikonauttinsa? [Ben Zyskowicz: Ehdotatteko Lintilää?]

14.10 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kopra puhui tästä asiasta hyvin tuossa edellä. Meillä on suomalainen toinenkin Kopra, astronautti Timothy Kopra, sukulainen tuolle edustaja Kopralle, ja heitä yhdistää näköjään kiinnostus avaruuteen.

Korkeaa osaamista Suomesta löytyy laajasti, esimerkiksi Aalto-yliopisto on tästä hyvä esimerkki, ja myös — vaikka ehkä avaruudesta voidaan puhua, vähän korkeallakin kun ollaan — sieltä löytyy kuitenkin aivan tänne maan päällekin olevia asioita, esimerkiksi säähän ja ilmastomuutokseen liittyviä kysymyksiä. Ja haluan kyllä antaa täyden tuen tälle astronautti Koprän serkun, edustaja Koprän tekemälle esitykselle avaruusstrategiasta. Meidän kannattaa olla tämäntyyppisissä asioissa aloitteellisia, sillä meillä on tätä osaamista, korkeaa osaamista, kun huolehdimme siitä hyvin.

14.11 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa herra puhemies! Jatkan vielä, kun aika loppui viimeksi kesken. — Mielestäni ajatus avaruusstrategiasta on myös kannatettava. Kiitos edustaja Kopralle asian esiin nostamisesta. Haluan kiittää myös edustaja Hoskosta, joka nosti esiin tärkeitä näkökulmia siitä, että on totta, että esimerkiksi sotateknologia ja tällainen muu teknologia liittyy vahvasti avaruusteknologiaan ja se tuottaa tiettyjä haasteita kansainvälisessä politiikassa ja myöskin sitten ihan avaruuden käytössä — puhun nyt maapallon lähiavaruudesta. Onkin varmaan hyödyllistä, että Suomi rauhanomaisena, rakentavana valtiona, jota kuunnellaan, ajaa myös kansainvälisesti sellaista politiikkaa, että meidän lähiavaruuttamme ei militarisoida. Sekin on ihan vakava asia lähitulevaisuudessa meidän kaikkien mietittävänä.

Vielä edustaja puhui avaruusromusta, mikä on erinomainen huomio, sillä yksi keskeinen haaste tällä hetkellä on se, että maapallon lähiavaruus on täynnä erilaista romua, ja tähän on yritetty hakea erilaisia mekanismeja, joilla saisimme tätä romua poistettua lähiavaruudestamme, ja useita hankkeita on vireillä. Kysymys liittyy tiiviisti meidän viestintäteknologiamme toimivuuteen ja moniin muihin kysymyksiin, jopa huoltovarmuuteen tietyllä tavalla. Ja tämän vuoksi toivoisin myös, että suomalaiset yritykset voisivat omalta pieneltä osaltaan olla ratkaisemassa tätäkin haastetta. Se toisi varmasti työtä ja menestystarinoita.

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

14.12 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä puhuttiin huoltovarmuudesta, ja jatkan huoltovarmuudesta turvallisuuden puolelle. Erilaiset GPS-järjestelmät, paikannusjärjestelmät, perustuvat paikannussatelliitteihin. Suomella ei ymmärtääkseni omia paikannussatelliitteja ole, eli olemme ulkomaisten toimijoiden ja sopimusten varassa. Kysyn ministeri Lintilältä: minkälaisia sopimuksia meillä on ja kuinka riippuvaisia olemme hyvästä tahdosta, siitä, mitä ulkomaiset toimittajat haluavat meille tarjota? Erilaisissa kriisitilanteissa voi olla tilanne, että siellä on on—off-kytkin, joka katkaisee Suomen viranomaisten, Puolustusvoimien, Rajavartiolaitoksen, poliisin ynnä muiden pääsyn erilaisiin järjestelmiin. Meillä on tässä ollut myös keskustelua liikenteen kehittämisestä, liikenteen seurannasta, erilaisista verojärjestelmistä, jotka perustuvat hyvin pitkälle kilometrien seuraamiseen ja paikannussatelliittien toimintaan.

14.13 Martti Mölsä sin: Arvoisa puhemies! 99,87 prosenttia aurinkokunnan massasta sijaitsee auringossa. Eli kovin pieni on maan massa ja vielä pienempiä yhden kilon painoiset satelliitit. No, siitä huolimatta, kun täällä on eräissä puheenvuoroissa tuotu esiin tämä avaruusromu, niin se saattaa olla eräänlainen uhka. Kun ilmakehä on täynnä erilaista romua, niin auringonsäteet eivät pääse maanpintaan, mutta toisaalta maata uhkaa tällä hetkellä kasvihuoneilmiö. Onko se tulevaisuudessa hyvä asia vai huono asia, herra ministeri?

14.14 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa puhemies! Euroopan unionillahan on oma satelliittipaikannusjärjestelmä Galileo, jonka ensimmäiset vaiheet on otettu käyttöön 2016 joulukuussa, ja kysyisin vielä ministeriltä: onko Suomella rooli tässä hankkeessa, ja pystyisimmekö me pilotoimaan mahdollisia eurooppalaisia satelliittipaikannusratkaisuja ja olemaan tätä kautta myös turvaamassa eurooppalaista järjestelmää maailman mullistusten keskellä?

14.14 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Ajattelin tässä, kun tämä alkoi kuulostaa kovin miehiseltä, että naiskansanedustajatkin ottaisivat puheenvuoroja. Kun kuuntelin tässä näitä puheenvuoroja, niin aluksi tuntui, että tämä sopimus on kovin etäinen ja mitä kaikkea tämä merkitsee. Nyt kuuntelin hyviä puheenvuoroja, mihin kaikkeen tämä vaikuttaa — sotateollisuuteen ja meidän turvallisuuteemme sotateknologian kannalta ja avaruusromun kannalta ja jopa työllisyyteen — ja edustaja Vähämäki perussuomalaisista tuossa kertoi, miten näitten työpaikkojen kanssa on ja miten tähän tietotaitoon ja osaamiseen on Suomessa panostettu. Tämä avaruusstrategia olisi varmaan aika tervetullut idea. Siihenhän voisi ottaa kaikki nämä osa-alueet, joita olisivat sotateollisuus, turvallisuus ja jopa työllisyys, vaikka ensiksi tuntuisi, että miten työllisyys voi tähän liittyä, että emmehän me nyt avaruudessa töissä käy. Mutta näiden erilaisten satelliittien ja osaamisen kautta liittyy. Ministeriltä voisin kysyä: onko tällaista strategiaa tulossa?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt ministeri Lintilä, 3 minuuttia.

14.15 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa puhemies! Hienoa, että edustajat vihkittyvät asialle.

Ensinnä täytyy edustaja Arhinmäelle tuottaa pettymys. Suomesta ei ole näillä näkymin tulossa astronautteja tai kosmonautteja, vaikka tietysti joku voisi vetää päätelmiä Aalto yk-

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

kösestä henkilöön. Mutta kyseessä on Aalto-yliopisto, ja puhutaan ihan eri asiasta, jos ruvetaan henkilöitä lähettämään.

Aika monessa kysymyksessä käytiin läpi, onko Suomella strategiaa tai onko sellaista tulossa. Meillä on avaruusasiain neuvottelukunta, joka on tehnyt strategian 2013—2020, ja meillä on hyvä ja toimiva suhde alan toimijoihin. Esimerkiksi edustaja Vähämäki kysyi nanoyhtiöitten osalta, kuinka ne saadaan pidettyä kotimaassa. Meillä on verrattain hyvät yhteydet heidän kanssaan.

Olemme ministeri Bernerin kanssa nimittämässä TEMin ja LVM:n kanssa yhteisen työryhmän valmistelemaan oikeastaan tämmöistä pidempää ohjelmaa nyt seuraavana. Kuten tässä tuli esille puheenvuoroissa, sillä, mitä tarkastellaan avaruudesta, on hyvin merkittäviä vaikutuksia meille: sää, ilmasto, viestintäyhteydet. Esimerkiksi edustaja Kiuru kysyi, millaisia sopimuksia meillä tällä hetkellä on. Ne ovat kaupallisia sopimuksia, kaupallisia toimijoita, nämä satelliitit, joita käytetään. Itse asiassa merkittävä hanke, joka tällä hetkellä on meillä valmistelussa menossa, on yhdessä Tekesin kanssa tehtävä New Space Economy -ohjelma, eli kyllä me verrattain paljon teemme. Niin kuin edustaja Parviainen toi erittäin hyvin esille, täällä on hirvittävän iso potentiaali hyödynnettävissä niin taloudellisesti kuin työpaikkojen osalta.

Oikeastaan päätän edustaja Mölsälle vastaamiseen: kyllä, olen huolestunut kasvihuoneilmiöstä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland – nimisestä osakeyhtiöstä

Hallituksen esitys HE 158/2017 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja ulkoasiainvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

14.18 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus päätti strategiakokouksessaan 27.3.2017 Tekesin ja Finpro Oy:n toimintojen yhdistämisestä Business Finland -kokonaisuudeksi, jossa Innovaatorahoituskeskus Business Finland ja Business Finland -niminen valtion täysin omistama osakeyhtiö toteuttaisivat keskitetysti johdettua yhteistä strategiaa.

Uusi Business Finland -kokonaisuus muodostuisi valtion viranomaisesta eli rahoituskeskuksesta ja asiakastoimintoja toteuttavasta yhtiöstä, joihin kootaan keskeiset valtakunnalliset innovaatiotoiminnan, kansainvälistymisen, ulkomaisten investointien ja matkailun edistämisen toiminnot. Business Finland olisi kansallinen toimija, jolla on alueverkos-

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

to kotimaassa sekä ulkomailla Suomelle tärkeissä viennin, investointien, innovaatiotoiminnan ja matkailun edistämisen kohdemaissa. Rahoituskeskukselle ja yhtiölle luotaisiin yhteinen johtamismalli.

Rahoituskeskuksen tehtävänä olisivat strateginen johtaminen, yhtiön omistajajohtajuus sekä julkisen hallinnon eli viranomaistehtävät. Näitä olisivat erityisesti rahoituspäätökset sekä rahoitusasioihin liittyvä muu julkisen vallan käyttö, esimerkiksi maksatus- ja takaisinperintäpäätökset.

Yhtiö keskittyisi asiakaspalveluun sekä edistämistehtäviin ja tuottaisi operatiivisesti tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan, kansainvälistymisen, viennin, ulkomaisten investointien ja matkailun edistämiseen liittyviä palveluita rahoituskeskuksen ja yhtiön välisen palvelusopimuksen perusteella. Yhtiön avulla voitaisiin kehittää yhteistyötä ja yhtenäisiä palveluja esimerkiksi muiden Team Finland -toimijoiden, maakuntien, kasvupalvelutuottajien ja yksityisten palveluntarjoajien kanssa.

Uudella toimijalla olisi käynnistysvaiheessa noin 600 henkilöä palveluksessaan, lähes 40 toimipistettä ulkomailla sekä jokaisessa maakunnassa Suomessa. Tavoitteena on, että Business Finland aloittaa toimintansa 1.1.2018. Kyseessä on varsin uniikki ja uudenlainen organisaatio, jolla haetaan läheisempää ja strategisempaa yhteistyöverkostoa ja yhteistyötä viraston ja valtion täysin omistaman osakeyhtiön välillä. Kyse on toiminnallisesti järkevästä ratkaisusta ja nimenomaan yritysasiakkaiden näkökulmasta lähtevästä tarpeesta. Tällä tavalla saadaan innovaatioiden ja kansainvälistymisen palvelut saman katon alle ja yhdestä pisteestä hyödynnettäväksi yhtenäisellä strategialla. Toiminnallinen yhdistäminen tukee hallituksen tavoitteita selkeyttää ja yksinkertaistaa yrityspalvelujärjestelmää, kansainvälistää innovaatiojärjestelmää, kaksinkertaistaa pk-yritysten vienti vuoteen 2020 mennessä sekä tukea maakunnallisia kasvupalveluita vahvalla valtakunnallisella yritysten kasvua ja kansainvälistymistä tukevalla toimijalla. Yhdistymisen tavoitteena on myös luoda edellytykset henkilöresurssien kohdentamiselle painotetusti operatiiviseen työhön asiakasrajapintaan sekä ulkomaan toimintoihin. Yhtiön vastuulla olisi myös ulkomaisten toimijoiden ohjaus ja koordinaatio ulkomaisen edustajaverkoston kanssa yhteistyössä ulkoministeriön kanssa ja ulkoministeriön kanssa tarkemmin sovittavalla tavalla.

Kokonaisuuden henkilötövuosien pääpaino olisi yhtiössä. Valmisteluajana on korostunut tarve tehdä selvempi ero julkisen vallan tehtävien, käytännössä siis rahoituspäätösten, ja muiden tehtävien välille. Karkea työnjako on, että virastomuotoisessa rahoituskeskuksessa on julkisen vallan käyttöä tarkoittavat päätökset, kuten merkittävät rahoituspäätökset, kun taas yhtiössä on pääsääntöisesti muita tehtäviä, kuten asiakaspalvelu- ja edistämistehtäviä. Yhtiössä voitaisiin kuitenkin tehdä eräitä pienempiä rahoituspäätöksiä. Järjestelyn vaatimat henkilösiirrot toteutetaan joustavalla aikataululla lain tultua voimaan.

14.23 Pekka Puska kesk: Arvoisa puhemies! Kiittäisin ministeri Lintilää tästä asian esittelystä. — Tässä tärkeässä esityksessä ehdotetaan siis, kuten kuulumme, nykyisen Tekesin ja Finpron yhdistämistä valtion innovaatorahoituskeskus Business Finlandiksi ja valtion kokonaan omistamaksi osakeyhtiöksi, Business Finland Oy:ksi. Uudistushan on epäilemättä, kuten kuulumme ministeri Lintilän perusteluista, erittäin hyvin perusteltu, jotta kansainvälistyvän elinkeinoelämän tuen johtamisjärjestelmä saadaan virtaviivaistettua ja yhtenäisemmäksi kokonaisuudeksi.

Mutta käsittelisin tässä lyhyesti erästä uudistukseen liittyvää asiaa, joka ei esittelyssä eikä näissä perusteluissa kovin paljon ole esillä. Se on se, että tähän varmasti myönteiseen

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

ja kannatettavaan uudistukseen liittyen kaipaisi lisää selvitystä uudistuksen vaikutuksesta kansalliseen tutkimusrahoitukseen, koska myöskin elinkeinoelämän ja viennin perustana on viime kädessä pätevä ja uusia innovaatioita luova tutkimus, jota usein parhaimmillaan on tehty tutkimuslaitosten ja yritysten yhteistyössä, ja tässä Tekesin rahoitus on ollut hyvin merkittävää. Tämä meidän kansallinen tutkimusrahoitushan voidaan jakaa kolmeen osaan: yliopistojen ja tutkimuslaitosten tutkimus, jota muun muassa Suomen Akatemia ja säätiöt ym. rahoittavat, ja toisena tutkimuslaitosten ja yritysten yhteistutkimus, jossa Tekesin rahoittama yritysten tuotekehittelyä palveleva tutkimus on ollut hyvin keskeistä, ja kolmas on tietysti yritysten oma ja itse rahoittama tutkimus. Ja nyt tämän uudistuksen yhteydessä heräsi kysymys, miten tämän Tekesin nykyään rahoittaman tutkimustyön käy. Tämähän on tähän asti ollut hyvin merkittävää tutkimuslaitosten ja yritysten yhteistyötä, ja tällainen tutkimus auttaa paitsi tuotekehittelyssä myöskin esimerkiksi vientimarkkinoiden tärkeänä perustana: tämä on nähty monien meidän suosittujen ja hyvin menestyneiden vientituotteiden kohdalla, ja myöskin äsken puhuttu avaruustutkimus liittyy tähän samaan aihepiiriin.

Kun luin tämän lakiesityksen, niin sen perusteluissa ei tätä puolta kovin paljon käsitellä, aika niukasti. Toki lakiesityksen mukaan rahoituskeskuksen monien tehtävien joukossa mainitaan kyllä "edistää tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa", mutta perusteluissa ei juurikaan selviä, mitenkä Tekesin tähän asti rahoittamalle tutkimustyölle käy, ja tähän asiaan kaipaisin jatkokäsittelyssä selkoa, eli muun muassa kysymyksiin, syntyykö tässä tärkeän tutkimusrahoituksen aukko, mikä tulee olemaan tutkimusrahoituksen osuus tämän uuden kokonaisuuden budjetissa ja ennen kaikkea miten tässä uudessa kuviossa tätä puolta hallinnoidaan ja hoidetaan, mikä on Innovaatorahoituskeskuksen rooli ja mikä on osakeyhtiön rooli. Ja kun todellakin tutkimuslaitosten ja elinkeinoelämän välinen yhteistutkimus on tärkeä osa kansallista tutkimusarkkitehtuuriamme, niin näiden kysymysten selvittelyn pitäisi olla tärkeä osa lakiesityksen valiokuntakäsittelyä, ja tässä mielessä toivoisin tietysti, että myöskin sivistysvaliokunta käsittelee tätä asiaa ja voisi antaa lausunnon.

14.27 Simon Elo sin: Arvoisa puhemies! Tämä on erinomainen esitys, koska seuraavaksi asiakasta palvelee yksi organisaatio kahden sijaan. On selvää, että nykyisellään Tekesin ja Finpron toimiminen nimenomaan erillisinä organisaatioina ei ole ollut parasta mahdollista. Tässä tarkoitus on, niin kuin ministeri kertoi hyvin, palvelujen laadun kohottaminen ja tehokkaampien palveluiden järjestäminen.

Mutta mikä itseäni huolestuttaa ja mihin toivon hallituksen kiinnittävän huomiota nyt tämän Business Finlandin luomisessa, on tietysti se, että monessa kansainvälisessä tutkimuksessa arvioidaan, että meillä suomalaisen viennin edistämisen panos ja se organisaatiokyky, mikä meillä on, on selvästi kilpailijamaita heikompi. Tietysti nyt tällä uudelleenorganisoinnilla pyritään nimenomaan tätäkin puolta vahvistamaan, mutta toivon, että hallitus miettii myös jatkotoimenpiteitä, joilla erityisesti suomalaisten yritysten vientiä voidaan edistää.

Tietysti tämä suurlähettiläiden roolin korostaminen tämän Business Finlandin kautta on erinomainen asia. Siinä mielessä hallitus on toiminut hyvin, että meidän diplomaattiverkostoa ei olla karsittu. Kun olen tuolla maailmalla käynyt, viimeksi Mosambikissa, niin olen ollut erittäin vaikuttunut siitä työstä, mitä meidän suurlähettiläät tekevät. Esimerkiksi meidän suurlähettilästämme Mosambikissa, Laura Torvista asiantuntevampaa Afrikka-asiantuntijaa en kyllä ole vielä tässä työssä kohdannut.

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

Mutta kysyisin vielä siitä, mikä huoli minulle on tullut tässä ulkoasiainvaliokunnan jäsenenä: Tekesillä kuitenkin on suht vahva brändi jo Suomessa ja maailmalla, ja sen brändin tunnettavuutta on saatu viime vuosina kohennettua, mutta tavallaan nyt pitää aloittaa brändin rakentaminen sitten taas alusta. Miten asianomainen ministeri vastaa tähän, että miten on mietitty tämän brändin, tämän uuden Business Finlandin, tunnetuksi tekemistä sekä Suomessa että sitten ulkomailla?

14.29 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Tekesin ja Finpron yhdistäminen Business Finlandiksi on varmasti järkevä esitys. On hyvä, että luodaan yrityksille polkuja tuotekehityksestä kansainvälistymiseen. Lisäksi kahden organisaation yhdistämisestä voi parhaassa tapauksessa saada synergiaetuja — ja tietysti pahimmassa tapauksessa voidaan saada paljon sähläystä, mutta toivottavasti se vältetään.

Arvoisa puhemies! Tämä sinänsä kannatettava esitys ei korjaa viennin edistämisen tämänhetkisiä puutteellisia resursseja erityisesti kohdemarkkinoilla. Erittäin vähän on tällä hetkellä Finprolla ihmisiä tuolla maailmalla, missä heitä tarvittaisiin. Lähetystöjen resurssit ovat muutenkin niukat, eikä viennin edistämisen käytännön työhön usein jää aikaa muun työn ja diplomatiatöiden ohella. Monella muulla Suomen kilpailijamaalla viennin edistämisen resurssit erityisesti kohdemaissa ovat huomattavan paljon Suomea suuremmat. Ei siis pidäkään odottaa ihmeitä tästä uudistumisesta ja yhdistymisestä, sillä ihmiset ja resurssit eivät ilmeisesti kuitenkaan lisäännä. Me tarvitsisimme niitä tekeviä käsiä viennin edistämistoimintaan yritysten avuksi.

Finpro luopui yritysten käytännön konsulttipalveluista 2014, ja monet yritykset kokivat, että vienninedistämispalvelut ovat heikentyneet, kun henkilöstö Finprolla on vähentynyt ja käytännön apua yrityksille ei enää voida samalla lailla antaa, ja tätä monet elinkeinoelämän toimijat ja yrittäjät ovat pahoitelleet. Tällä hetkellä Finpro pystyy lähinnä antamaan listoja erilaisista yksityisistä konsulteista. Tätä puutetta ei tällä esityksellä korvata, mutta toivottavasti tämän Business Finlandin rakentamisen yhteydessä mietittäisiin näitä viennin edistämisen käytänteitä laajemminkin ja mietittäisiin, mikä olisi paras tapa todella suomalaisia pk-yrityksiä kannustaa ja auttaa viennin edistämässä.

14.31 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Suomessa yrityksillä riittää osaamista ja halua menestyä maailmalla. On kuitenkin selvää, että tarvitaan paljon parempaa otetta valtiolta. Siksi tervehdinkin ilolla tätä organisaatiouudistusta. Suomen tulee todella panostaa ulkomaankauppaan lisää jatkossa, jos haluamme tästä nousta.

Täytyy kuitenkin myöntää tosiasia, eli meidän vienninedistämisverkostossamme on paljon heikkouksia. Se on heikempi kuin verrokkimailla, kuten edellä puhuneet edustajatkin mainitsivat. Suomen kauppataase on ollut pitkään negatiivinen: 2016 noin 3 miljardia pakaskasen puolella. Tämä on tulevaisuuden kannalta Suomessa elintärkeä kysymys.

Olen itse kokenut, että viennin alalla myös yksityisten toimijoiden, esimerkiksi kauppakamarien tai yksityisten vientikonsulttien, yhdistäminen tähän kokonaisuuteen sillä tavalla, että yhteydet pelaisivat, on tarpeen. Siinä on vielä aivan selvää heikkoutta, miten nämä eri toimijat oikein keskenään toimivat. Esimerkiksi jos ulkomailta tulee liidejä, joita suomalaisyritykset tarvitsisivat, eli vihjeitä mahdollisista kaupoista, niin ne eivät oikein kulkeudu, ja kaikkien ulkomaisten tarjouskilpailujen tiedot samoin. Se on kyllä aika jäykkää, miten se suomalaisyritysten tietoon kulkeutuu. Olen nähnyt tämän nettisivun, mikä nyt on,

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

ja näen, että siellä aika yksityiskohtaisia, konkreettisia, pieniä asioita nimenomaan ehdottomasti pitäisi parantaa, vaikkapa miten tarjouskilpailuista tiedotetaan.

Niin hyvä asia kuin tämä onkin, että organisaatiouudistusta tehdään, korostan kuitenkin sitä, että pelkkä organisaatiouudistus ei riitä, vaan tarvitaan aivan uudenlaista panostusta vienninedistämistyöhön ja apuun, mitä valtion puolesta annetaan suomalaisyrityksille. Siinä yksi asia on esimerkiksi juuri henkilöstön lisääminen, varsinkin strategisesti tärkeillä ventialueilla, kuten vaikkapa Aasiassa. Kysynkin paikalla olevilta ministereiltä, miten tässä organisaatiouudistuksen lisäksi huomioidaan paremmin nykyiset heikkoudet ja epäkohdat, esimerkiksi yksityisten toimijoiden välinen huono yhteys valtion koneistoon, miten joustavoitetaan ja ketteröitetään tätä koneistoa. Lisäksi kysyn sitä, onko hallitus valmis panostamaan lisää Suomen viennin edistämiseen myös rahallisesti, siis myös henkilöstöön, jota kohdemaissa on.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Otetaan tähän väliin ministereiden puheenvuorot. Ensin ministeri Mykkänen, 3 minuuttia.

14.34 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tärkeä uudistus, minkä äärellä täällä olemme.

Tulin itse asiassa tänne suoraan Lahden seudulta, missä kävimme Japanin ja Kanadan vapaakauppasopimuksia paikallisten yritysten kanssa läpi. Vierailin esimerkiksi Peikko Oy:n, voimakkaasti kasvavan teollisuusyrityksen, luona, ja hekin kertoivat, kuinka tärkeätä esimerkiksi Romaniassa ja Venäjällä nyt tänä syksynä on ollut suurlähetystöjen apu, jotta he saavat operaatioitaan näissä maissa auki.

Sanoisin, että muutenkin meillä on paljon hyviä esimerkkejä, joissa niin Finpron henkilökunta kuin suurlähetystöjen edustustohenkilökunta panee itsensä likoon sävelsä suomalaisen osaamisen eteenpäinviemiseksi, mutta meidän on saatava nämä hyvät esimerkit valtavirtaistumaan, meidän koko koneistomme, ja siitä erityisesti ulkoverkoston osalta on pitkälti kysymys.

Finpron ja Tekesin yhdistämisessä minusta se ydin on siinä, että yksikään tuotekehityshanke — joihin tässä edustaja Puska erityisesti ansiokkaasti viittasi — ei saa päätyä siihen, että se innovaatio toimii Suomessa laboratoriossa, vaan siihen, että se on myyty kansainvälisille asiakkaille. Eli tämän Finpron viennin ja kansainvälistymisen näkökulman tulee olla osa myöskin perinteisen Tekesin dna:ta, ja nämä kulkevat käsi kädessä. Uskon, että tässä ministeri Lintilän johdolla tehdään erittäin hyvää työtä nyt työ- ja elinkeinoministeriössä. Tämä laki luo siihen puitteet.

Ulkomaan verkoston osalta ulkoministeriöllä on päärooli sikäli, että meidän henkilöresurssit ovat selvästi suuremmat siellä kuin mitä ovat Finpron saati Tekesin, ja tässä suhteessa nyt tämä lakiesitys yhdistettynä ulkoasiainhallintoa koskevan asetuksen muutoksiin tekee edustustojen päälliköistä myös muodollisesti maajohtajia viennin ja kansainvälistymisen edistämistyölle. Eli heille raportoivat myös tulevan Business Finlandin maatiimit, ja he toisaalta ovat raportointivelvollisia myös Ruoholahteen Business Finlandiin, eivät vain Katajanokalle ulkoministeriöön. Samoin lisätään yhteisiä työskentelytiloja Business Finlandin ja ulkoministeriön edustustojen välillä, luodaan yhteinen vuositavoitteisto, johon me myös nyt sidomme noin miljoonan euron verran uutta tulosperusteista vienninedistämisrahaa näille tiimeille, jotta saadaan jäntevyyttä tulostavoitteiden asettamiseen ja myöskin niitä menestyviä toimintatapoja tuetaan kasvamaan.

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

Myös sanoisin, että tässä on oleellista tämä yhdessä tekemisen meininki ja tunteen luominen. Välillä on ollut niin, että tuo Katajanokan kanava on ollut kovin syvä henkisesti edustustojen ja sitten toisaalta työ- ja elinkeinoministeriön organisaatioiden välillä. Olen ollut erittäin tyytyväinen nyt siihen, miten tässä ministeri Lintilän kanssa mutta erityisesti meidän alaisten organisaatioiden välillä henki on muuttunut rajusti viimeisen puolen vuoden aikana. Nyt puhalletaan yhteen hiileen, ja uskon, että saadaan paljon enemmän aikaan.

Brändäyskysymys, jonka edustaja Elo otti esiin, on vakava kysymys, jota kannattaa tarkkaan nyt pohtia: miten tämä saadaan yrittäjille selkeästi näyttäytymään. Silloin kun puhutaan yrityksille, silloin puhutaan ennen kaikkea Business Finlandina, mutta edelleen toimitaan Team Finlandina kulttuuriyhteyksissä ja muissa. Ja tätä nyt hiotaan sitten eteenpäin.

Myöskin tämä yksityisten linkittäminen, mihin edustaja Tavio erityisesti viittasi, on erittäin tärkeää, ja siinä suhteessa meidän innovaatio- ja kansainvälistymisasetelut, jotka on lanseerattu viimeisen vuoden aikana, tarjoavat nimenomaan mahdollisuuden yrityksille käyttää ikään kuin asiakasseteliä, kun tarvitsee yksityisen konsultin apua, ja on tärkeätä, että Finpro yhdessä lähetystöjen kanssa [Puhemies koputtaa] ikään kuin pystyy auttamaan näitä löytämään.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Lintilä, 3 minuuttia.

14.38 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Puska kantoi huolta tutkimusrahoituksesta. Meillä on Tekesillä ollut tutkimusrahoituksen rooli, ja ihan sama tehtävänkuvakin tulee säilymään Business Finlandilla. Meillä on ensi vuodelle, jos eduskunta suuressa viisaudessaan budjetin hyväksyy, osoitettu 1,8 miljardia tutkimusrahoitusta plus 30 miljoonaa, joka saatiin ensi vuodelle lisää. Eli ihan sama tulee tämä tehtävänkuvakin siellä olemaan, mutta siellä sisällä ei ole niitä raja-aitoja. Eli aivan kuten ministeri Mykänen sanoi, niin kyllä tässä suurin hyötyjä on se yritys, pk-yritys, joka tulee ideansa kanssa siitä ovesta sisälle. Se pystyy saamaan samasta paikasta rahoituksen koko siitä ideasta lähtien valmiiseen vientituotteeseen ja viennin aloittamiseen.

Edustaja Elon brändäyskysymys on tietysti erittäin tärkeä kysymys, ja se on tärkeä senkin puoleen, jos huomioidaan, että Business Finlandilla on investoinnit, siellä on innovaatiot, vienti, matkailu, kaikki ovat merkittäviä sektoreita. Joten uskon kyllä itse, että koko Team Finlandin brändäys on se, joka on kaikkein tärkeintä, ja siinä kokonaisuudessa sitten erottuu Business Finland omana kokonaisuutenaan.

Edustajat Sarkkinen ja Tavio molemmat kiinnittivät huomion erittäin tärkeään asiaan eli resurssien vähäisyyteen, jota meillä tällä hetkellä on tuolla ulkona. Tämä ratkaisu oikeastaan mahdollistaa meille myös resurssien kohdentamista tulevaisuudessa, kuinka tullaan resursseja kohdentamaan. Siinä varmasti tullaan painopisteitä hakemaan.

Hallituksella on tavoitteena pk-yritysten viennin kaksinkertaistaminen vuoteen 2020 mennessä — erittäin kunnianhimoinen, mutta pitää muistaa, että meillä on tämän vuoden viennin kasvu plus 15 prosenttia. Pelkkä syyskuun kasvu oli plus 8 prosenttia. Ja se, mihin olen erittäin tyytyväinen, on se, että tämä on hyvin laaja-alaista vientiä. Siinä ei ole mitään risteilijäpiikkejä. Meidän seuraavan risteilijän luovutus taitaa olla vasta ensi kesäkuussa. Mutta se on tällä hetkellä hyvin laajaa, ja selkeästi viime vuoden kesän jälkeen me olemme alkaneet saamaan vientikauppoja kiinni. Siitä tietysti iso kiitos kilpailukykysovimuksen tekijöille, jotka siinä tekivät ison palveluksen suomalaiselle yhteiskunnalle.

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

14.41 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaista, että nämä Tekes ja Finpro saadaan saman lain alle ja saman toimintaympäristön mukaiseen toimintaan. Totta kai ne ovat yhdensuuntaisesti toimineet tähänkin asti, mutta nyt tämä lainsäädäntö selkeyttää tämän tilanteen.

Aivan kuten ministeri Lintilä erinomaisessa puheenvuorossaan totesi, niin vienti vetää ja on saatu paljon hyvää aikaan monilla muillakin päätöksillä, mutta tärkeää on nyt kuitenkin, arvoisa puhemies, tässä asiassa se, että saadaan tämä suomalainen pienen ja keskisuurten teollisuuden tuotanto maailmalle myytyä paljon tehokkaammin kuin tähän päivään mennessä. Suomihan on tunnettu maa siitä, että meillä on erittäin hyvä koulutustaso, löytyy koulutusta lähes mihin lähtöön tahansa, ja osataan käyttää rahaa kyllä erilaisiin innovaatioihin, mutta sitten kun huipputuote on saatu aikaiseksi, niin myynnissä monesti tökkii ja kaverit painavat siinä vaiheessa ohi, eli meillä on kaikki mahdollisuudet tällä puolella tehdä yhä parempaa tulosta.

Olisin kysynyt paikalla olevilta ministereiltä, miten tässä asiassa toimitaan nyt, kun varsinkin Kaukoitään vientihän tarkoittaa aika usein sitä, että siellä on valtiovallan edustus, niin kuin pääministeri Sipilä aivan samoin kuten ministeri Lintilä ja ministeri Mykkänen ovat siellä vienninedistämismatkoilla olleet. Miten te koette tämän uuden lain ympäristön? Onko tämä teille sellainen unelmien työkalu, jota on vuosia odotettu?

14.42 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Kiitos oikeastaan molemmille ministereille hyvästä työstä ja hyvästä esityksestä. SDP on tyytyväinen, pääosin, tähän uudistukseen [Simon Elo: Hyvä, hyvä!] ja erittäin ilahtunut siitä, että vienti vetää ja Suomen talous kasvaa. Olen myös iloinen siitä, että keskustelemme vihdoinkin tässäkin salissa oikeasti kasvusta, kehittämisestä ja kansainvälistymisestä eli niistä asioista, millä Suomi elää ja millä suomalaista hyvinvointivaltiota pidetään yllä. Haluan myös talousvaliokunnan jäsenenä kiittää molempia ministereitä hyvästä yhteistyöstä. Olemme paljon keskustelleet tästä uudesta toimintamallista, ja väitän, että myös meitä oppositiosta on kuunneltu.

Muutama kysymys ministereille:

Nyt kun ajatellaan tätä kansainvälistä kokonaisuutta, niin on selvää, että Suomi on pieni maa. Tässäkin on tänään tullut moneen otteeseen esille, että meillä on pienemmät resurssit kuin esimerkiksi Ruotsilla. Ei tarvitse katsoa kuin yhtä naapurimaata, niin näemme, että meidän pitäisi pienemmällä tehdä enemmän tai vähintään yhtä paljon. Samalla meidän vientimme hartiat ovat kapeammat. Ruotsilla on paljon laajempi pohja, pidempi historia ja etenkin kuluttajatuotteita, kuluttajabrändejä ja luovaa teollisuutta, kaikkea sitä, mitä meillä ei ole. Mutta silti meillä on paljon. Tapasin Ruotsin elinkeinoministerin vähän aikaa sitten Tukholmassa, ja hän päinvastoin kehui meitä, meidän kasvuyrittäjyyttämme, meidän start up -osaamistamme, Slush-tapahtumaa ja niin edelleen, joten myös ruotsalaiset näkevät, että Suomi on tulossa ja Suomi on tulossa kovaa. Se on hyvä asia. Hän jopa ehdotti sitä, että voisimme tehdä yhteistyötä vienninedistämisessä, luoda uudenlaista pohjoismaalaista mallia, ja minusta se kuulostaa sellaiselta ehdotukselta, että siitä kannattaa hallituksenkin ottaa kiinni, vaikka kyseinen elinkeinoministeri onkin sosiaalidemokraatti.

Toinen asia, johon haluan puuttua, on kotimaan tilanne. Suomalaiset kaupungit, tulevat maakunnat, alueet — miten me roolitamme itsemme, miten se suhtautuu tähän uuteen toimintamalliin? Tämä on tietysti asia, mistä on keskusteltu jo edellistenkin hallitusten aikana, mutta jos ajatellaan sitä, niin edelleen liian moni kaupunki, liian moni maakunta tekee vähän samoja asioita. Miten te, arvoisat ministerit ja ministeri Lintilä, teette sen, että me

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

löydämme niitä menestyjiä? Jos katsotaan Vaasan seutua, katsotaan Jyväskylää, Tamperetta, oikeastaan mitä tahansa maakuntaa, Pohjois-Karjalaa, Lappia, jopa meillä Päijät-Hämettä, niin meillä on osaamista. Meidän pitää vain osata kaivaa se sieltä ja viedä se maailmalle.

Sitten vielä lopuksi haluaisin puhua siitä, miten me resursoimme ulkomaan toiminnot. Nyt kun katsoo tätä esitystä, niin edelleen tuntuu siltä, että meillä on aivan liian paljon ihmisiä täällä kotimaassa. Minusta kuitenkin tämän päivän vienti ja kaupankäynti ei ole enää pelkkää myymistä, vaan se on läsnäoloa. Se on läsnäoloa Kiinassa, Japanissa, Pohjois-Amerikassa, missä ikinä ollaankin, ja vie vuosia tehdä se verkosto, joka luo osaamis pohjan varsinaiseen kaupankäyntiin ja liiketoimintaan. Onko teillä tähän suunnitelmaa, arvoisa ministeri? Miten te aiotte tästä vähästä tehdä enemmän?

Lopuksi vielä kysyn siitä, kun Tekesillä on minusta aivan oiva, fiksi kasvumoottorihanke, johon he hakivat käsittääkseni 60 miljoonan euron osuutta ensi vuoden budjetista. Tässä on kysymys siitä, että toisin kuin Sipilän hallitus ja tämänhetkinen hallitus, Tekes ei päästä sitä, kuka pääsee kärkihankkeeseen tai mikä toimiala on mukana, vaan yritykset itse luovat sen pohjan, aidon kysynnän pohjan. Siinä mielessä toivon, että te jostain löytäisitte ainakin nyt puolet, 30 miljoonaa tai edes 20 miljoonaa, Tekesille, jotta me voisimme tehdä oikeastaan sen jalustamallin, mistä me sosiaalidemokraatitkin olemme puhuneet, jolloin me voimme aidosti saada jopa miljardin kauppvoja. Tämä on muuten Tekesin mallin ehdoissa, että sinne täytyy syntyä miljardin myynti. Miten te aiotte luoda tämän toimintamallin ensi vuoden aikana?

14.48 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on monessa puheenvuorossa jo kiiteltu tätä uutta yhdistelmää, ja hyvä niin, mutta me tiedämme myöskin, että tässä on ollut ja on jatkossakin pieniä kasvukipuja, ja se kuuluu tähän uudistamiseen. Mutta se, minkä takia pyysin tämän puheenvuoron: Miten aiotaan nyt turvata sitten ne vientiasiamiesten tyhjäksi jättämät paikat? Sieltä meni sitä mukaa semmoinen osaaminen, jota nimenomaan yritykset nyt kaipaavat. Vuosi sitten oli ulkoasiainvaliokunta käymässä New Yorkissa, ja siellä tapasimme vientiasiamiehen, joka sanoi meille suoraan, että nyt on se ongelma, että yli 150 ihmistä hyvine osaamisineen ja tietoineen lähti. Miten se paikataan, koska heillä oli siitä maasta äärettömän kova asiantuntemus? Tämä on se kysymys, joka askarruttaa nyt niitä ihmisiä, jotka tarvitsevat vientiin asiantuntemusta ja osaamista.

Viimeisenä kommenttina vain se, että meillä olisi vielä enemmän vientiä ja kasvua, jos Suomessa olisi riskirahoitus yrityksille kunnossa. Siinä on pankkien kohdalla aikamoisia kapeikkoja.

14.49 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä Tekesin ja Finpro Oy:n toimintojen strateginen ja toiminnallinen yhdistäminen Business Finland -kokonaisuudeksi on ehdottomasti hyvä asia.

Sitten, vähän niin kuin edustaja Anttilakin, olen vähän huolissani siitä, kun meillä on ollut myöskin eräitä toimivia konsepteja, että miten näitä on otettu nyt sitten huomioon tämän uudistuksen myötä. Viittaaan muun muassa Pohjanmaahan, missä meillä on ollut 70-luvulta lähtien tällainen toimiva osuuskunta kuin Viexpo. Tuntuu siltä, että jatkuvasti tämän osuuskunnan rahoitus on vähän vaakalaudalla siitä huolimatta, että me tiedämme, että meillä on Pohjanmaalla erinomainen työllisyystilanne, vienti vetää. Mutta me tarvitsem-

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

me myöskin tällaisia toimijoita kuin Viexpo, joka olisi auttamassa yrityksiä pääsemään kansainvälisille markkinoille, ja kysyisin siksi ministeriltä: mitäs ajattelette pidemmällä aikajänteellä, miten Viexpon rahoitus järjestetään?

14.50 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esitys on todella tärkeä ja todella konkreettinen apu yrittäjille ja yrityksille ympäri Suomea. Ei ole merkitystä todellakaan yrityksen koolla eikä sijainnilla, vaan sillä, mitä se tekee ja miten se aikoo kasvaa. Ja kun tiedetään, että Suomi elää viennistä ja kaksi kolmasosaa Suomen viennistä tehdään Uudenmaan ulkopuolella Suomessa, niin Suomen kasvun kivijalat todella ovat siinä, että me autamme koko maassa olevia yrityksiä. Kun nämä valtion palvelut ovat jatkossa tarjolla nyt sitten myös tasavertaisesti kaikille yrityksille ympäri Suomea, olisin kysynyt ministereiltä, miten aiotaan turvata myös tämä kasvupalveluverkosto ja näitten yhteyshenkilöitten jatko — Team Finlandin esimerkiksi — sekä se, että he ovat maakunnissa ja että nämä valtakunnalliset palvelut myös ovat tarjolla kaikille, kun tiedetään se, että Finpron ja Tekesin varsinaisia toimihenkilöitä ei ole kaikissa maakunnissa, mutta että nämä palvelut olisivat silti saatavissa sitten näiden yhteyksien ja yhteyshenkilöitten kautta.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt palaamme puhujalistaan.

14.51 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Professori Matti Pohjola totesi, että Suomen hyvinvoinnista on 1860-luvun jälkeen kaksi kolmasosaa tullut ideoista ja yksi kolmasosa koulutuksesta. Pääomien osuus suomalaisesta menestyksestä ja elintason noususta on ollut vähäinen. Siksi on aivan selvää, että jatkossakin innovaatioihin perustuva kasvu on ainoa Suomen tie. Sitä surullisempaa on se, että juuri innovaatioihin ja innovaatioiden tukemiseen on liittynyt sekä edellisen hallituksen mutta ehkä korostetummin vielä varsinkin tämän hallituksen osalta melkoista, melkoista tuhotyötä. Ensiksikin Finpron koko järjestelmä, se konsulttiyhtiö, romutettiin, myytiin eteenpäin ja todettiin sitten konkurssikypsäksi. Ja samaan aikaan hyvin huolella Vanhasen hallituksen aikana rakennetut strategisen huippuosaamisen keskuksat myöskin päätettiin lopettaa tämän hallituksen alkaessa, ja siihenhän paloi vain miljardi euroa.

Tavoitteet eivät sinänsä ole muuttuneet miksiäkään. Haluamme, että yritykset, niin suuret kuin pienet, ovat keskenään tekemisissä. Startupit kirittävät suuria yrityksiä ja kansainväliset yritykset taas puolestaan auttavat kasvuyrityksiä, ja samaan aikaan niillä on yhteys korkeakoulun soveltavaan tutkimukseen, tuotekehittelyyn, mutta nämä keinot on kerta toisensa jälkeen laitettu romukoppaan. Toivon, että seuraava hallitus ei ole sellainen hallitus, jonka omasta mielestään täytyy keksiä kaikki jälleen kerran alusta.

Mutta silti on toivottava, tai ehkä juuri siksi on toivottava, että tämä Business Finland -hanke tulee onnistumaan. Mutta se lähtee haasteellisesta tilanteesta. Kuten professori Puska tuossa aikaisemmin totesikin — tai edustaja Puska tässä salissa — on muistettava se, että myöskin t&k-rahoitusta on löydyttävä yliopistoille ja tutkimusorganisaatioille. Tämä ei saa olla ainoa väylä rahoittaa suomalaista kasvua. Silloin luonnollisestikaan se tuotteistus ja välitön markkina-asema ei ole se, mitä tavoitellaan, vaan yleinen tieteellinen korkeatasoinen tutkimus. Sitä ei saa unohtaa.

Mutta kuten nämä perustavat organisaatiot ovat tässä todenneet, Business Finland aloittaa laskevien resurssien aikana. On vähennetty 100 henkilötyövuotta viimeisen kymmenen vuoden aikana, noin 100 miljoonaa euroa rahoituksesta, siis useamman hallituksen ai-

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

kana. Voi olla, että asiakkaat kokevat palvelun heikkenevän, kun tämä suurella fanfaarilla synnytetty yhteenliittymä onkin sitten itse asiassa paljon pienemmillä resursseilla operoiva kioskki. Tässä on yksi haaste, johon täytyy pystyä vastaamaan. Tässä luonnollisestikin ylimmän valtiovallan tahtotila on äärimmäisen tärkeä. On ollut hyvä kuulla, että sellainen löytyy. Nimittäin OECD:n tuore arviointi vuodelta 2017 Suomen innovaatiojärjestelmästä totesi ehkä suurimmaksi puutteeksi sen, että ylimmällä poliittisella päätöksenteon taholla ei ole sitoumusta ja tahtotilaa siihen, miten tämä innovaatorahoitus etenee, ja siitä annoin äsken hiukan esimerkkejä.

Yksi asia, mistä vähemmän keskustellaan ja mistä tulisi keskustella tässä samassa yhteydessä, on varmasti se, miten huolehditaan siitä, että yhä voimakkaammin alueellistuva ja maakunnallistuva t&k-toiminta ja kehittämistoiminta on aidosti vaikuttavaa. Tästä olemme keskustelleet valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaostossa. Loppujen lopuksi EU-osarahoitteisia tukia jaetaan 346 miljoonaa, eli se on enemmän kuin tämä Tekesin virallinen rahoitus, ja ainakin kun nyt vertailee rakennerahastotukien vaikuttavuutta eri maakunnissa, sen lopputulos on hyvin kirjava. Tässä ministeri Lintilän oma maakunta Keski-Pohjanmaa antaa vähän varoittavaa esimerkkiä tulevaisuudesta, kun Keski-Pohjanmaan liitto on joutunut palauttamaan maksatuksia.

Vielä yksi asia, johon meidän täytyy kiinnittää huomiota, on tietenkin tämä hallintorakenne. Tämä on aika erilainen ja eriskummallinen, kun meillä on osakeyhtiö ja virasto näitetty yhteen. Tämä asettaa haasteita sille, että nämä löytävät sellaisen toimintatavan, joka toimii molemmille ja kaikkien parhaaksi.

Arvoisa puhemies! Jos haluaa tämän haasteen tiivistää yhteen kysymykseen, se on se, että osakeyhtiö, joka antaa viraston ohjata itseään, ei ole osakeyhtiö, mutta taas virasto, joka ei voi ohjata osakeyhtiötä, ei ole aito hallinnollinen virasto. Tässä on siis haasteita, mutta kun nykyään käytetään haaste-sanaa ikään kuin ongelman synonyymina, niin todetakaan nyt sitten niin, että kohdataan nämä haasteet hyvässä hengessä ja yhteistyössä.

14.57 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Vuoden 18 alussa Tekes ja Finpro yhdistyivät Business Finlandiksi ja näin Suomeen saadaan TEMin johdolla ja valtion noin 600 miljoonan euron rahoituksella osaamisen ja viennin kehittämiseen keskittyvä, jo tällä hetkellä valmiiksi kansainvälistynyt yksikkö. Mielestäni tämä antaa pitkää aikaa, sanoisin näin, toivoa yrityksille, suomalaisille pk-kasvuyrityksille, miksei myös suuremmille yrityksille, ja suomalaiselle työlle.

Tässä tulevassa yksikössä tulee toimimaan noin 600 asiantuntijaa, mutta jos sitä verrataan kilpailijamaihin, niin se on kyllä onnetoman pieni. Eliikkä meillä on tulevaisuudessa haaste se, että jos me haluamme, että Suomessa viennin johdolla rahoitetaan tätä toimintaa, jota me tarvitsemme 20-luvulla kasvavasta palvelutarpeesta johtuen, niin meidän on kyllä jatkossa vähän mietittävä tätä viennin kasvattamisen mahdollisuutta sillä tavalla, että meillä satsataan tulevaisuudessa enemmän.

Business Finlandin tehtävänä on edistää suomalaisen yritystoiminnan kansainvälistymistä erityisesti tuotekehityksen ja viennin osalta. Tämä onkin aika lailla tarpeen, koska viimeisten 15 vuoden aikana Suomi on menettänyt noin puolet aikaisemmasta osastamme siitä maailmankaupasta, mitä se oli. Se oli 2000-luvun alkupuolella noin 0,6 prosenttia ja tällä hetkellä se on noin 0,3 prosenttia. Eliikkä kansainvälisesti tehdään edelleen kauppaa, mutta Suomen kauppa kansainvälisesti on pienentynyt puolella. Tähän kun lisätään vielä se, että viimeisen vuosikymmenen aikana Suomi on jäänyt jälkeen muusta Pohjolasta noin

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

20 prosenttia kansantuotteessa ja just se on nimenomaan johtunut, jos katsotaan tilastoja, tästä, että meillä on vienti hyytynyt, ja se voi johtua ja johtuukin suurelta osin siitä, että meillä aikaisemmin on rakennettu vienti suuryritysten varaan ja tällä hetkellä toivotaan siten pieniä yrityksiä pelastukseksi, mutta meillä ei ole siihen niitä apuvälineitä vielä tähän mennessä ollut käytettävissä. Sen takia minä pidän tätä hyvänä asiana, johon pitää myös jatkossa satsata. Meillä on huomattavasti vähemmän kasvuhaluista pieniä pk-yrityksiä verrattuna esimerkiksi Ruotsiin, Norjaan ja Saksaan ja kaikkiin muihin, ja tämäkin pitää pystyä korjaamaan. Meidän pitäisi tässä salissa nimenomaan huomata tämä ero, että jos me haluamme kasvua Suomelle, niin tämä on se ykkösasia.

Tämä Business Finland tulee haastamaan myös maakunnat. Siellä toisessa päässä toimivat pienet ja keskisuuret yritykset maakuntien johdolla ja ne taas ovat yhteydessä Business Finlandiin. Sen takia kaikilla maakunnilla tulisi olla mahdollisuudet toimia tällä alalla, ja todennäköisesti siinä on haastetta. Ainakaan minä en vielä tiedä, miten tämä tullaan jatkossa ratkaisemaan. Esimerkiksi Tekes on toiminut tähän asti sillä tavalla, että sillä on asiantuntijaverkko ollut koko Suomessa ja jos jossakin halutaan Tekesin asiantuntemusta tai vaikka tuotekehityksestä saada jotakin selvää, niin asiantuntija ohjataan sitten Kouvolasta vaikka Sotkamoon. Tulevaisuudessa pitäisi olla jokaisessa maakunnassa omat asiantuntijat joka ikiseltä alalta, ja tämä ei tietenkään Suomessa ole mahdollista. Tämä pitää jotenkin pystyä ratkaisemaan sitten jatkossa, ja niin että se sitten toimii viennin kanssa yhteistyössä. Elikkä tässä olisi tarkennettava näitä meidän tulevaisuudenkuvia, että me pystymme lainsäädännössä tekemään sellaisen organisaation, joka toimii sitten yhteen koko Suomessa.

No, tässä täytyy Team Finlandin verkoston auttaa myös yrityksiä kohdemaassa ja siellä kohdemaassa nimenomaan pystyä purkamaan niitä kaupan esteitä, mitkä joka maassa ovat omanlaisensa. Sen takia tällä hetkellä, ainakin oman kokemuksen mukaan, kaikissa maissa on ratkaistava ensinnäkin se, miten saadaan ne esteet sieltä pois. Ja kun siellä ei varsinaisesti ole ollut muuta kuin vientiasiamiehiä, jotka — täytyy sanoa — ovat ehkä vähän muissa tehtävissä olleet viime aikoina, niin niitten takaisin saaminen on kyllä meillä haaste.

Meillä tämmöisenä pienenä avoimena kansana, jolla ei ole suuria omia pääomia käytettävissä, ainut kasvumahdollisuus on osaamisen ja viennin yhdistämisessä ja sitä kautta kasvamisessa. Siinä meillä on minun mielestäni vielä hyvät mahdollisuudet täysin onnistua. Minun mielestäni tässä on meillä sampo, jos niin ymmärrämme ja panostamme viisaasti. — Kiitos.

15.02 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Pidän erittäin hyvänä tätä esitystä Tekesin ja Finpron yhdistämisestä. Olen palvelun käyttäjänä vientiyrityksissä monta kertaa kohdannut sekä Tekesin että Finpron. On ollut välillä aika epäselvää, mitä palveluja kumpikin tarjoaa ja millä tavalla ne eroavat toisistaan. Siinä mielessä on hyvä, että ne nyt yhdistetään, mutta toki tietysti pitää vielä vähän täsmentää sitä, mikä on sitten tämän innovaatiokeskuksen ja toisaalta osakeyhtiön välinen rooli. Hyvä kuitenkin, että menemme nyt lähemmäs muiden Pohjoismaiden toimintaa.

Kuten edustaja Suutari aiemmin totesi, niin suurin osa meidän viennistämme on tähän saakka ollut suurten yritysten vientiä ja kansainvälistä kauppaa. Sen lisäksi siinä on vielä sekin haaste, että se on business to business -kauppaa eli yrityksiltä yrityksille, ja se hän on yleensä se ensimmäinen, joka kärsii silloin, kun maailmanlaajuisesti kärsitään la-

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

masta tai edes taantumasta. Siinä mielessä meillä on haaste saada meidän vientirakenteemme monipuolisemmaksi, että sinne tulee enemmän palveluita ja kuluttajatuotteita.

Ministeri Lintilä, mainitsitte, että meidän tavoitteemme onkin kaksinkertaistaa pk-yritysten vienti vuoteen 2020 mennessä. Olen sitä mieltä, että se on erittäin hyvä tavoite, mutta meidän pitäisi muistaa, että kansainvälisten yritysten tekeminen ei ole pelkästään myynnistä ja markkinoinnista kiinni, vaan meidän pitäisi saada Business Finlandiin myöskin liiketoimintaosaamista, koska aika usein pk-yritykset kuvittelevat, että se, että pärjätään Suomen markkinoilla maakuntatasolla, riittäisi sinne maailmalle, mutta se vaatii koko ajattelutavan muutoksen siinä yrityksessä, ja siihen ei pelkkä myyntiosaaminen riitä.

Lopuksi vielä kiinnittäisin huomion samaan kuin moni muukin täällä elikkä resursseihin, jotka tällä tulevalle organisaatiolla on. Toki niitä pitää olla eniten kohdemaissa, mutta korostaisin myöskin sitä, että toivottavasti Business Finlandilla on mahdollisuus tulevaisuudessa [Puhemies koputtaa] maakuntien ja suurimpien kaupunkien kanssa tehdä yhteistyötä, jotta saadaan todella vauhtia pk-yritysten kansainvälistymiseen.

15.04 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Kuten tässä keskustelussa on monta kertaa kuultu, niin hallituksen esitys on todellakin kannatettu ja odotettu. Kun kaksi toimijaa yhdistyy, Finpro ja Tekes, niin kahden toisiaan tukevan ja limittäin toimivan tahon yhdistyminen antaa myöskin hyvät lähtökohdat toimintatapojen muutokselle. Mutta kuten tässä salissa on myöskin moneen otteeseen todettu, pelkästään yhdistyminen ei takaa sitä, että muutos tapahtuu oikeaan suuntaan.

Suomi elää viennistä. Me olemme niin pieni kansakunta, että meidän on kuljettava samaan suuntaan, jotta myöskin menemme eteenpäin, ja näin ollen tarvitaan yhteisiä tavoitteita. Tässä vaiheessa kiitokset ministeri Lintilälle ja ministeri Mykkäselle tästä hallituksen esityksestä. Me kuitenkin tiedämme, että ne yhteiset tavoitteet ja tietynlainen Suomi-sateenvarjon saaminen niin tänne kotimaahan kuin myöskin kansainvälisesti tarvitsee yhteisiä tavoitteita. Kysyisinkin nyt ministeri Lintilältä, miten tämän hallituksen esityksen avulla pystymme valjastamaan siis sekä kotimaan että toisaalta — ministeri Mykkäseltä — meidän suurlähetystömme paremmin tukemaan tietynlaista Suomi-sateenvarjotoimintaa, Suomi-lasien läpi katsomista. Siinä on kuitenkin kyse systemaattisesta ja johdonmukaisesta osaamisen edistämisestä, viennin ja kaupallisen markkinoinnin osaamisen puolelta, mutta myöskin siitä tietojen vaihdosta, että takaamme sen, että se hyvä toiminta, mikä meillä on täällä kotimaassa, myöskin saadaan ulkomaille vietyä, ettei käy niin kuin jossain vaiheessakin on käynyt, että vasta ulkomaille huomataan, mitä Suomessa osataan.

Ihan loppuun muutama sana BusinessOulusta. Viiden kunnan isossa yhdistymisessä 5—6 vuotta sitten yhdistettiin kahdeksan elinkeinotoimijaa Oulussa. Kun Oulu sukelsi ensimmäisenä ict-alalla, niin ei voi sanoa kuin että se oli onni, että me [Puhemies koputtaa] ehdimme nämä elinkeinotoimijat yhdistää ennen sitä sukeltamista, ja sitä kautta myöskin nousiin ensimmäisenä.

15.07 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa puhemies! Tavoite yhdistää Tekesin ja Finpron toimintaa selkeämmäksi Business Finland -kokonaisuudeksi vaikuttaa perustellulta ja kannatettavalta. On myös perusteltua selkeyttää ja yksinkertaistaa valtakunnallista yrityspalvelujärjestelmää ylipäättään, edistää innovaatioidemme kansainvälistymistä ja tukea kasvupalveluita. Ennen kaikkea olen iloinen siitä, että tässä on huomioitu myös pk-yritysten viennin lisääminen lähivuosina.

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

Kuten todettua aiemmissa puheenvuoroissa, innovaatiotoiminnan resurssit Suomessa ovat kuitenkin kansainvälisten vertailujen mukaan alle OECD-maiden keskiarvon, ja kansainvälistymisenkin resurssit ovat Suomessa alustavien arvioiden mukaan alle kilpailijamaiden tason. Meidän lieneekin syytä tarkkailla todella tiukasti, riittävätkö nämä toimet, joita me nyt teemme, jotta me voimme pitää huolta siitä, että meillä on jatkossakin kansainvälistä liiketoimintaa riittävästi. Toivottavasti tämä uusi malli vastaa tähän haasteeseen.

Business Finlandista olisi tarkoitus muodostaa myös yhteistyökumppani maakuntien elinkeinopalveluille. Olen jossain määrin huolissani siitä, että esimerkiksi kasvukaupunki-seuduilla elinkeinopolitiikka uhkaa karata varsin kauas, kun se karkaa maakuntatasolle. Jo nyt monet seudulliset elinkeinopalvelut koetaan joissakin kunnissa etäisiksi. Onneksi hyviäkin esimerkkejä toki on. Yhteistyötä tarvitaan, ja ylikunnallisuus on hyväksi osamoinnin ja päällekkäisyyksien välttämiseksi ja etteivät kunnat kilpaile tarpeettomasti keskenään. Kuitenkin elinvoiman edistämässä kaupungeilla ja kaupunkiseuduilla tulee mielestäni olla jatkossakin riittävä liikkumatila, oli maakuntamalli tai ei. Tähän kannattaa tavalla tai toisella kiinnittää huomiota.

Jos tähän vielä yhdistetään valtakunnallinen taso, toivon, että kyseessä on sitten aidosti keskusteleva ja vuorovaikutteinen kumppanuus näiden tasojen välillä. Meillä on Suomessa myös sellaista historiaa ollut, että valtionhallinto tulee paikalle ja jyrää asiat ja sitten jatketaan seuraavaan paikkaan. Minä toivon ja luotan siihen, että tätä mallia kehitetään nyt nykyaikaisesti. — Kiitos.

15.09 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! On tosiaan ilo keskustella esityksestä, jota lämpimästi kannatetaan salin laidalta toiselle, koska tässähän ollaan nimenomaan tuomassa lisää palveluiden resursseja yritysten kasvun ja viennin tukemiseksi. On myös hyvä tarkentaa ja korjata väärää käsitystä siitä, että esimerkiksi suurilta kaupungeilta oltaisiin viemässä joitakin kasvu- tai elinkeinopalveluita pois. Näinhän ei ole, vaan valtio on lisäämässä alueelle palveluita yrityksille. Tässä on ehkä hieman väärää käsitystä liikkeellä.

Mutta sitten tästä Business Finland -kokonaisuudesta: on todella erittäin tärkeää, että tosiaan näitä palveluita tarjotaan sitten koko maassa jatkossa, ja kun tiedetään nämä resurssit, mistä on paljon puhuttu — että Finprolla ja Tekesillä ei ole kaikkiiin maakuntiin henkilöitä, jotka siellä ovat läsnä ja tekevät sitä käytännön työtä yritysten kanssa — ne palvelut pitää tarjota valtakunnallisesti jatkossakin, ja tämä on ihan ymmärrettävää. Mutta siinä, kuinka tämä koordinointi tapahtuu nimenomaan tässä Business Finland -kokonaisuudessa, on tärkeää, että yrityksillä todella on se ovi, mistä käydä sisään ja saada ne palvelut, ovi näihin erilaisiin, varsinkin valtion rahoittamiin, yritysten kasvua ja vientiä tukeviin toimiin.

Tämän elinkeino- ja innovaatiopolitiikan vaikuttavuuden ja alueellisen asiakaspalvelun kannalta kysyisin edelleen ministereiltä siitä, miten tämän Business Finland -kokonaisuuden läsnäolo kaikissa tulevilla maakunnissa varmistetaan. Onko tämä varmistettava esimerkiksi säädöspohjaisesti, vai kuinka tullaan varmistamaan, että yrittäjät saavat nämä palvelut myöskin jatkossa?

15.11 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Varmasti nyt alkuunsa on sanottava oma tyytyväisyyteni siitä, että hallitus tuo tällaisen esityksen, ja toivotaan sille jatkossa hyvää onnea ja erityisesti tarmoa niille, jotka ovat lakiesityksen takana ja haluavat viedä tämän sitten maaliin asti. Suomi tarvitsee juuri tällaisia välineitä. Minun mielestäni täällä on

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

käytetty hyviä puheenvuoroja. Edustaja Suutari erityisesti toi esille sen, että tarvitaan jo jokin uutta ja että meidän on pakko keskittyä johonkin yksittäiseen ja oleelliseen asiaan.

Keskustelu on ollut hyvin vientivetoista. On tärkeää totta kai, että meillä on kanava auki tuotteille vientiin, mutta on kyllä hyvä huomata, että ennen kuin yritykselle annetaan vientiseteli käteen, pitää olla jotain vietävää. Minun mielestäni meillä tällä hetkellä tästä maasta puuttuu sellainen väline, joka mahdollistaa sen mikro- ja pk-sektoriyrityksen tuotannon laajentamisen, teollisten laitteiden hankinnan ja siihen investoinnin. Meillä on hyviä välineitä, ja me pystymme Tekesin kautta tuottamaan hyviä innovaatioita, mutta sen jälkeen meillä ei olekaan rahaa niihin yrityksiin, jotka juuri innovaatioiden teollisiksi tuotteiksi tekemistä pystyisivät harjoittamaan. Suomen Pankin rahoitus selvityksen mukaan, mikä yrityksille suunnattiin, edelleen erityisen kriittisenä pidetään sitä, että mikro- ja pk-yrityksellä rahoituksen saanti on vaikeaa. Kun täällä esille tuotiin tämä kasvumoottorirahasto, niin jotakin juuri sen kaltaista välinettä tähänkin kotiin kaivattaisiin siltä osin, että siellä olisi mahdollisuus viedä se idea eteenpäin. Nyt olisi yksi yksittäinen kanava vielä, kun se hallinnollisesti mahdollistetaan, että tämä Business Finland voisi olla sellainen taho, joka tekee sen ratkaisun. Itse olen joskus ajatellut, että kun se tuote on Tekes-rahoituksen myötä saatu niin sanotusti valmiiksi, Tekesin loppuraportin pitäisi olla sellainen, että jos jossakin on sellainen rahasto, niin se jo loppuraporttileimalla hyväksyy, että ollaan tehty ne selvitykset, mitä esimerkiksi nyt erityisesti oliko se Yhdysvaltain vientiin suunnataan niitä välineitä, että pystytään kolmivaiheisesti analysoimaan yrityksen kyvykkyys ja niin edelleen.

Mutta kun edelleen pitää olla se rahoitus, mistä me otamme sen rahan? Hallitus määrätietoisesti ei halua velkaantua eikä ottaa lainaa tällaisen ison rahaston luomiseen. Niinpä kysynkin tässä ministereiltä: olisiko meillä mahdollisuutta ruveta ajattelemaan, kun kotitalouksien varallisuus tällä hetkellä pankeissa on noin 80 miljardia euroa, jotka ovat siellä nollakorolla, että voisimme löytää kanavan, että mahdollistamme suomalaisille osallistumisen kansan kasvurahastoon, joka toimisi valtion takauksella niin, että yksittäinen kotitalous voisi sijoittaa tällaiseen kansan kasvurahastoon, niihin hankkeisiin, jotka nimenomaan ovat kotimaassa toimivia yrityksiä ja ovat kasvurahan tarpeessa, vaikkapa sitten 3 prosentin tuotolla? Uskoisin, että aika moni kotitalous voisi innostua, jos se valtion takauksella olisi mahdollista. Joka tapauksessa meillä kotimarkkinoilla on rahaa, ja valtiolla on käytettävissä esimerkiksi Senaatti-kiinteistöjen pääoma, jota vastaan lainarahan ottaminen ei olisi valtionvelkaa. Mutta yhdistetään rahasto, joka olisi myös riskejä ottava, ja toivotaan, että me saamme nimenomaan näille kasvuyrityksille, joiden on mahdollista kasvaa, rahoituksen kuntoon.

15.16 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Myllykoski piti hyvän puheenvuoron tästä raha-asiasta ja kasvun pullonkauloista, ja varmaan kuulemmekin lisää tästä aiheesta Kansalaisinfossa tänään kello 17 tilaisuudessa, jota edustaja Myllykoski vetää.

Mutta itse asiaan. Business Finland on aivan erinomainen asia. Tässä yhdistetään Tekesin ja Finpron toiminnot ja saadaan lisää dynamiikkaa meidän vientiimme ja vientivetoisuuteen. Noin 600 miljoonaa euroa vuodessa tähän on käytettävissä, ja toivon, että siihen saadaan sitten hyvää potkua. Aika moni suomalainen uusi firma on niin sanotusti born global eli heti kansainvälisessä askeleessa mukana, ihan jo sieltä yhden miehen firmasta pk-sektoriin ja isompiin firmoihin, ja ne tarvitsevat kyllä yhtä lailla näihin ensimmäisiin aske-

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

leisiin vahvasti kansainvälistä tukea, on se sitten käsityöyrittäjä Pohjaslahdella tai it-firma Helsingissä.

Siitä, millä me saamme Suomeen niitä investointeja: Meillä on Slushistakin kokemuksia, että näitä globaaleja rahoittajia meillä kyllä käy. Mielellään ne ostavat yritykset täältä ja vievät sitten ehkä ideat muualle. Se, miten me saisimme ne kotimaahan jäämään ja myös täällä kasvamaan, on varmaan se yhteinen haaste.

Tässä kokonaisuudessa on hieno asia myös se, että jo aikaisemmin tämän vuoden alusta on asetettu joka maakuntaan Team Finland -henkilö, ja toivon, että myös yhteistyö Business Finlandin kanssa tulisi sujumaan erinomaisesti. Eli silloin maakunnalliset pienyrittäjät pääsevät myös viennin vauhtiin isompien mukana. Toivon tähän yhteistyöhön niin maakuntien kuin kuntien ja elinkeinotoimijoitten apua, että päästään sieltä ruohonjuuritasolta asti tuomaan vientiä eteenpäin. Tässä asiassa näen, että tämä on meille lisää maakuntiin. Täällä oli keskustelu, että viedään jotain pois isoilta kaupungeilta. Näin päinvastoin vahvistamme maakuntien vientiä ja vientivetoisuutta.

Yksi huolenaihe minulla tässä on matkailun edistäminen. MEKhän lopetettiin vuonna 2015, ja sitten toiminnot siirtyivät Finprohon. En tiedä, lähtivätkö ne edes kunnolla käyntiin, tuntui vähän siltä. Eli kuinka paljon nyt sitten satsataan Suomen matkailun kehittämiseen ihan oikeasti, ja tehdäänkö myös siinä pohjoismaista yhteistyötä? Tämä on meidän kärkivientitoimialojamme tällä hetkellä, ja toivoisin siihen vastauksen, mitkä ovat panokset. Siellä on 24 henkilöä nyt henkilöstössä. Onko se riittävää, ja millä tavalla me voimme vielä vahvistaa matkailun markkinointia? Todellakin muun muassa tämä pohjoismainen näkökulma olisi vielä hyvä saada tähän lisäksi.

Täällä mainittiin, että suurlähettiläsverkosto on tietenkin tukena ja apuna. Jonkun verran eduskunnan eri valiokuntien matkoilla olen kyllä tutustunut useampaankin suurlähettilääseen. He ovat siellä paikalla neljä vuotta, ja heidän kiinnostuksensa eri toimialoihin on kyllä ihan hyvin erilainen ja vastaanotto on ollut hyvin erilainen. Eli voi sanoa, että suurlähettiläsverkosto on lisä tähän asiaan, mutta sen päälle ei kannata laskea kovinkaan paljoa.

Arvoisa puhemies! Näillä sanoilla. Erittäin hyvä hanke, ja toivon hyvää menestystä.

15.20 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Toivon, että tämä organisaatiomuutos on niin menestyksellinen myös käytännössä kuin mitä tässä useissa puheenvuoroissa on hehkutettu. Suomessahan on surullisen useita esimerkkejä siitä, että yritys on saanut innovaatioon julkista rahoitusta mutta ei sitten välttämättä sen innovaation kaupallistamiseen. Monia hienoja suomalaisia innovaatioita on kehitetty julkisen rahoituksen turvin, mutta siinä vaiheessa, kun ollaan ottamassa ratkaisevia askeleita siihen, että siitä todella sitten tulisi tuloja ja vientiä ja voitaisiin niin sanotusti rahastaa, se on jouduttu myymään jollekin ulkomalaiselle isolle firmalle. Toivon, että tähän ongelmaan tulee parannusta.

Mutta eniten olen seurannut suomalaisen ympäristöteknologian, cleantechin, vientiä. Useat suomalaiset firmathan valmistavat erittäin hyvää ympäristöteknologiaa, päästöjä puhdistavaa ja energiaa säästävää teknologiaa, mutta monet isot ulkomaiset asiakkaat etenkin Aasiassa haluavat kokonaisia laitoksia avaimet käteen. Niillä ei ole rahkeita etsiä esimerkiksi vedenpuhdistuslaitoksen tai jätevedenpuhdistuslaitoksen kaikkia hanikoita ja komponentteja erikseen maailmanmarkkinoilta. Ja tässä jotkut tuntemani ihmiset, jotka ovat ympäristöteknologian ja viennin kanssa tekemisissä, ovat pitäneet ongelmana sitä, että suomalaisilla ei ole tarpeeksi hyviä yhteyksiä isojen kansainvälisten laitostoimittajien kanssa, jotta sitten näiden kautta saataisiin näitä suomalaisia hyviä teknologisia innovaati-

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

oita levitettyä laajemmalle. Toivon, että tähänkin ongelmaan nyt sitten saadaan parannusta tämän organisaatiouudistuksen kautta.

15.22 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä on pidetty erittäin hyviä puheenvuoroja tästä Tekesin ja Finpron yhdistymisestä ja maakunnallistumisesta. Haluaisin myös nostaa huoleni siitä asiasta, että ei laskettaisi liikaa suurlähetystöverkon varaan, tai ainakin siellä pitää merkittävää mielipidemuokkausta tehdä, koska toimijoita on moneksi. On jo valmiiksi erittäin kasvu- ja vientiorientoitunutta väkeä ja sitten on sellaista, joka saattaa nähdä yritystoiminnan jopa pahana asiana, ja itse asiassa tulevaisuuden rekryissä täytyisi miettiä, että toimisimme samaan suuntaan, kuten esimerkiksi Tanska ja moni muu maa on toiminut, että koko rekryäminen lähtee siitä oman maan kasvun edistämisestä.

Mielestäni on erittäin hyvä, että näitä palveluita tulee lähemmäksi asiakasta. Käytännön esimerkki Metko-messuilta, joka on valtakunnallisesti suurin metsäalan tapahtuma — aina erilaisista biokuiduista vaikkapa Ponsseen asti on siellä Metko-messuilla esillä — on, että kun kysymme muutama vuosi taaksepäin, miten he tunnistavat Team Finlandin toiminnot ja kuinka paljon ovat saaneet hyötyä, valtaosa toimijoista siellä ei ollut saanut minkäänlaisia kontakteja ja arveli, että heidän toimialansa ei ehkä ole niin seksikäs, vaikka vientiä saattoi olla kymmeniä miljoonia ja Uuteen-Seelantiin ja eri maanosiin asti. Mielestäni nyt tämä maakunnallistaminen edesauttaa sitä, että koska näitä innovaatioita tehdään ihan kaikilla sektoreilla ja jokatyypisissä yrityksissä, niin on ehkä helpompi päästä kiinni näihin.

Vielä asia, jonka haluaisin nostaa tähän keskusteluun, on elintarvikevienti. Tässä asiassa ollaan aika hienosti nyt onnistuttu [Puhemies koputtaa] tällä hallituskaudella, mutta mitä tämä instanssi voisi tehdä elintarvikeviennin hyväksi?

15.24 Pekka Puska kesk: Arvoisa puhemies! Tässä salissa on käyty todella hyvä keskustelu kansallisesti erittäin tärkeästä asiasta, ja olisin kiittänyt ministereitä myöskin vastauksista. Minun puheenvuoroni ei missään tapauksessa ollut kritiikkiä. Tämä asia on todella tärkeä, esitys hyvä.

Halusin kiinnittää huomiota tutkimuksen merkitykseen. Kun sanottiin, että tässä on kysymys yhdessä tekemisestä, niin tässä kokonaisuudessa todellakin yritykset ja tutkimuslaitokset tekevät erittäin vahvaa pohjaa sille, että olisi mahdollisimman hyvät edellytykset ja hyvät tuotteet myöskin vientiin. Minä olen maailmalla nähnyt tällaisten tutkittujen tuotteiden hyvää vientityötä, myöskin asioissa, jotka liittyvät edustaja Kalmarin mainitsemiin elintarviketuotteisiin.

On hyvä, että ministeri Lintilä sanoi, että rahaa on. Kysymys on siitä, mitenkä tämä sitten tässä tapahtuu. On muistettava, että tuotteiden myynti ja markkinointi ei yksin ratkaise, toki sitä tarvitaan, mutta tärkeintä on tietysti se, että tuote on hyvä, mielellään innovatiivinen tuote, josta on hyvä tutkimusdokumentaatio. Eli todella toivoisi, että tässä uudessa rakteessa, tässä kokonaisuudessa tutkimuksen osuus muistettaisiin ja että valiokuntakäsittelyssä tätä puolta myöskin arvioitaisiin ja pohdittaisiin ja myöskin selviteltäisiin niitä käytännön menettelytapoja, jotka eivät esityksestä ihan tarkkaan käyneet ilmi: mikä on tämän rahoituskeskuksen rooli, mikä on osakeyhtiön rooli, ja mitenkä tämä työ käytännössä tapahtuu.

15.26 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Jäi tuossa omassa puheenvuorossa kysymys esittämättä ministerille. Kun täällä mainittiin tämä ylivieskalainen Viexpo, niin itse muis-

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

tan, kuinka 90-luvulla ja 2000-luvun alussa Viexpo järjesti esimerkiksi Cebit-messuihin Hannoveriin Pohjois-Pohjanmaan yrityksiä. Niitä oli kymmeniä, ja silloin saatiin aikaan vientiä niistä yrityksistä, ja ne vieläkin toimivat siellä puolella. Mutta sitten tämä viennin ja messujen rahoitus väheni sieltä paristakymmenestä miljoonasta nollaan tässä välillä. Tosiaan annettiin sitä joulurahaa vähän yli miljoona tässä pari vuotta sitten. Nyt sitten olisin kysynyt ministeriltä: onko tähän tältä osin tulossa lisää?

Ja sitten toinen kysymys: Vielä 90-luvulla tämä vientiponnistelu oli pienten yritysten kohdalla sitä, että suuret yritykset saivat Tekesiltä rahoitusta ja se projekti oli sitten yhteinen. Siinä oli pieniä yrityksiä ja suuria yrityksiä mukana. Sitten kun suomalainen ilmapiiri muuttui niin, että ei enää hyväksytty, että suuret yritykset saavat minkäänäköistä rahoitusta — tai saavat ne jotakin, mutta ne eivät saa enää Tekesin rahoitusta niillä ehdoilla kuin aikaisemmin — niin se yhteinen kohde ikään kuin hyytyi kaikilta ja tämä paletti hajosi. Onko mietitty, että voisiko ajatella hyväksyttävän sitä, että suuretkin yritykset, jotka rahoittavat pienempiä yrityksiä, jatkossa saisivat tuotekehitysavustusta niiltä osin kuin on tutkimuksesta kysymys?

15.27 Antti Rantakangas kesk: Arvoisa herra puhemies! On hieno asia, että nyt meillä on salissa käsittelyssä asia, joka saa hyvin laajaa tukea hallituksen suunnalta mutta myöskin opposition suunnalta. Nähdään, että tämä ratkaisu, jossa Finpro ja Tekes yhdistetään Business Finlandiksi, on hyvä asia ja se tulee tehostamaan toimintaa, purkamaan byrokraatia ja myöskin kokoamaan voimavaroja viennin edistämiseen. Haluan korostaa myös tätä Team Finland -konseptia, johon kuuluu myöskin Finnvera erittäin tärkeällä roolillaan. Esimerkiksi meidän laivanvarustuksen kannalta Finnveran rooli on elintärkeä. Voisi sanoa niin, että jos meillä ei olisi tätä Finnveran työkalua, niin monet ne kaupat — voi sanoa, että kaikki — jäisivät toteuttamatta. Elikkä kun puhutaan viennistä, niin Finnveraa ei voi missään tapauksessa unohtaa. Ja on hyvä myöskin, että fyysisesti nämä toimijat toimivat Ruoholahdessa samassa kokonaisuudessaan, samassa konttorikokonaisuudessaan.

Täällä kollegat Pirttilahti ja Kalmari ottivat esille suurlähetystön roolin, ja itsekkin pitää sanoa, että siinä on varmasti parannettavaa. Osa varmaan johtuu siitä, että siellä on varsin lyhyitä jaksoja, mitä lähettiläät ovat. Mutta kyllä monissa maissa suurlähetystön rooli periaatteessa ovien avaajana on tärkeä, ja uskon, että on menty parempaan suuntaan: lähettiläillä pitää olla selkäytimessä se, että he ovat myöskin suomalaisen tuotannon ja teollisuuden viennin edistäjiä niissä kontakteissa, mitä virkatehtävässä muodostuu, ja myös kokoomassa toimijoitten verkostoa. Elikkä nyt mielestäni ollaan menossa hyvään suuntaan, mutta jatkuva skarppaus tässä pitää olla, että tuloksia saadaan vieläkin paremmin. Mutta hyvä lakiesitys, ja erinomaisen hyvä, että näin vahvaa tukea tulee täältä salistakin.

15.29 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Puhuin äsken pohjoismaalaisesta yhteistyöstä, ja oikeastaan jatkan samasta aiheesta, vaikka ministeri Mykkänen ehti jo poistua. Eli kun nyt hallitus on tehnyt valintoja, joista voi olla samaa mieltä tai eri mieltä — puhun siis biotaloudesta — niin ihmetystä on aiheuttanut minulla ainakin se, että jos ajatellaan niitä maita, missä metsäteollisuus on luonnostaan vahvaa, ne ovat oikeastaan aika pitkälle samoja maita, jos katsoo vaikka sitä, missä pelataan jääkiekkoa. Ja viimeksi, kun kävin Ottawassa Kanadassa, ihmettelin, miten ohut edustus meillä on siellä suurlähetystössä, miten vähän meillä siellä on ihmisiä maassa, joka käytännössä huutaa niitä biotalouden innovaatioita, meidän metsätalouden ydinosaamista. Kysynkin teiltä, ministeri: onko teillä ajatus-

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

ta siitä, miten nämä pohjoisen maat Kanada, Ruotsi ja USA — miksei Venäjä, Kiina, Japanikin — näkyvät hallituksen biotalousstrategiassa?

Toinen kysymys liittyy innovaatiotoimintaan. Tässä on todella hyvin puhuttu siitä, miten suomalaiset innovaatiot, tekijänoikeudet pysyvät suomalaisina, miksi niitä myydään liian aikaisin ulkomaille ja millä keinoilla me voimme kehittää suomalaista osaamista, sitä ydintä, ja monistaa sitä maailmalle vaikka nyt tässä metsäteollisuudessa, josta äsken puhuin. Tässä me olemme mielestäni edelleenkin paljon jäljessä esimerkiksi ruotsalaisia, jotka pystyvät rakentamaan sen osaamispääoman tekijänoikeuden päälle, vivuttamaan uutta rahoitusta ja tekemään yhteistyötä. Onko teillä, ministeri, tähän mitään uutta ajatusta?

15.31 Kari Uotila vas: Arvoisa puhemies! Verkottumisessa on tapahtunut kiistatta edistymistä silloin, kun toimitaan isoilla markkina-alueilla, otetaan nyt vaikka esimerkiksi Kiina. Siellä on paljon toimijoita ollut vuosikausia mukana. Joskus muutamia vuosia sitten kuitenkin vielä törmäsi siihen, että suomalaisten keskinäisenkään verkottuminen ei ollut tarpeeksi tiivistä, vaikka Team Finlandista on puhuttu ja pyritty tähän verkottumiseen. Aikoinaan heräsi jopa ajatus, että kun monet toimijat, jotka esimerkiksi Kiinassa tai joissakin isoissa paikoissa toimivat, tavalla tai toisella myöskin hyödyntävät meidän veronmaksajiemme tukielementtejä, niin tällaisen verkottumispakon, verkottumisedellytyksen, pitäisi olla ehtona kaikelle julkiselle rahoitukselle silloin, kun toimitaan julkisella rahoituksella muodossa tai toisessa. Elikkä se voima tulee siitä yhdessä toimimisesta ja yhdessä vaikuttamisesta, ja siihen pitäisi koko ajan kannustaa. Toivon, että tätä vielä ministeri voisi kommentoida.

15.32 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Tuosta edustaja Skinnarin puheenvuorosta innoittuneena — kun hän kertoi tuosta Kanadan-matkastaan — minulle tuli mieleen se, kun tuossa puolitoista vuotta sitten olimme työ- ja tasa-arvovaliokunnan kanssa tutustumassa Keniaan, olen tästä varmasti monta kertaa täällä puhunut, ja kysyisinkin ministeriltä: onko tullut uutisia tai tietoja Afrikan maista? Muun muassa Keniassa talous kasvaa, ja siellä keskustelin suurlähetystön työntekijän kanssa — hän oli paikallinen asukas — ihan tämmöisestä asiasta, että siellä on paljon roskaa kaduilla, ja kerroin, että Suomessa näitä poltetaan ja näistä tehdään sitten energiaa, ja hän oli aivan ihmeissään: "Tännekin kun saisi tämmöisen, niin meilläkin energiaongelmat ratkaistaisiin hyvinkin pitkälle." Samoin katsoin ohjelmaa, jossa Somaliaan oli lähdetty viemään aurinkopaneeleja.

Meillä on valtavasti tätä osaamista, ja meistä ne tuntuvat itsestäänselvyyksiltä. Miten me saisimme yrityksiä uskaltamaan lähtemään, koska siellä on korruptio-ongelmia, tiedän sen, mutta siellä on myös yrittäjiä ja pohjoismaisia yrittäjiä, jotka ovat sinne uskaltaneet mennä? Miten meidän yrittäjät pääsevät verkostoitumaan, saavat sitä kokemuseräistä tietoa muilta? Siellä oli myöskin kaksi suomalaista naista, joiden koreja, olivatko nimeltään Mifuko-korit, on ollut ympäri Eurooppaa myynnissä, ja he olivat sitten taas uskaltaneet menemään sinne.

Monesti on se pelko ja tietämättömyys ja juuri se, että minne otat yhteyttä, ja "ääh, tämä tuntuu liian monimutkaiselta". Tietysti meillä on vähän tämä luonteenlaatukin sellainen, että me emme ole kauhean hyviä markkinoimaan itseämme. Usein kun joku sanoo vaikka, että "sinullapa on mukava uusi paita", niin aina sitä sanoo vain, että "ääh, tämä on tämmöinen vanha vain". Että mistä me saisimme sitä apua ja tukea, että uskallettaisiin lähteä? Minusta nämä ovat aina arvokkaita puheenvuoroja, jotta me kaikki muistamme sen, että ne

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

mitkä tuntuvat meistä itsestäänselviltä, olisivat siellä paikan päällä kyllä valtava apu myös tähän ilmastonmuutokseen ja luonnonsuojeluun ja moneen muuhun.

Jos ministeriltä saisi tietoa kuulumisista.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt ministeri Lintilä, 5 minuuttia.

15.35 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa puhemies! Aika hyvä latinki kysymyksiä tuli tuossa. Yritän pikaisesti käydä suurimman osan läpi, mitä tässä tulee.

Aika monessa puututtiin oikeastaan resurssitilanteeseen ja lähetystöjen tilanteeseen. Kyllä tämä tilanne on mielletty erittäin tarkasti tässä valmistelun aikana. Me tiedämme sen, että meillä on hyvin erityyppisiä lähettiläitä, lähettiläskin on ihminen. Se tulee tapahtumaan sillä tavalla, että lähettiläät tulevat olemaan maajohtajia, kussakin maassa, mutta he tulevat olemaan elinkeinoministeriön ohjauksessa siltä osin, mikä liittyy Business Finlandiin. Muuten he ovat hallinnollisesti ulkoministeriön alaisia, mutta ohjeistus ja ohjaus tulevat elinkeinoministeriön puolelta. Kyllä tässä ilman muuta se tavoite on, kun meillä on esimerkiksi tilanteita, että lähetystö ja Finpro elävät hyvin omaa elämäänsä siellä kohdemaissa, että tämän seurauksena olisi tarkoitus saada nämä palvelut myös siellä sitten saman katon alle ja yhdistettyä ne voimavarat. Ei kansakunnalla, joka on näin pieni, ole varaa jakaa niitä voimiaan vielä siellä kohdemaissa, joissa todennäköisesti lähetettynä on Finprolla yksi ja lähetystöllä kaksi henkeä. Kyllä heidät pitäisi saada kolmestaan toimimaan.

Edustaja Skinnari kysyi hyvän kysymyksen: Mistä löydetään ne menestyjät tähän kiisaan, joka on? Tämä on tietysti sellainen, joka yritysten tulee kanssa mieltää. Eivät lahtelaiset yritykset käy kisaa tamperelaisten yritysten kanssa. Lahtelainen yritys käy kisaa shanghai-laisen yrityksen kanssa, tai sen ottawalaisen yrityksen kanssa. Yrityksen pitää olla globaalisti kilpailukykyinen ja niin kova sillä omalla osaamisalueellaan, että se pärjää globaalisti. Ei enää pärjää sillä, että on vain omalla alueellaan mestari. Piirimestaruuksista ei tässä lajissa oikeastaan jaeta edes mitaleita.

Mitenkä sitten saadaan Tekesin rahoitusta: Meillä on täydentävässä kasvumooottoreille tulossa 30 miljoonan lisäys, joka on hyvin keskeisessä roolissa tässä kohti. Sitä olisi, mikäli nyt kaikki menee esityksen mukaan, täydentävässä tarkoitus vahvistaa vielä.

Sitten muutamat täällä ovat liittyneet rahoitukseen ja rahastoihin. Ne ovat meillä verrattain hyvässä kunnossa. Me käymme koko ajan läpi niitä kapeikkoja, mitä meillä on rahoituksessa. Meillä on entistä parempi rahastotilanne. Meillä on rahastojen rahastoja, joista pari viikkoa sitten kolmas avattiin, ja ne ovat olleet aika hyviä menestyksiä tähän mennessä.

Sitten Jarva kysyi, miten turvataan Business Finland -palvelut. Käytännössä ne voidaan turvata tulosoajauksella ja Team Finland -koordinaattorilla. Näitä Team Finland -koordinaattoreita tulee olemaan jokaisessa maakunnassa. Tulosoajauksella pystytään tämä hoitamaan.

Edustaja Harakka: On ollut haasteellista innovaatorahoituksen osalta. Nyt päästiin siihen tilanteeseen, että innovaatorahoitusta pystyttiin nostamaan, niin suoraa rahoitusta kuin pääomittamista. Eli tämä laskukausi on käyty loppuun. Ensi vuosi tulee olemaan plusmerkkinen vuosi.

Edustaja Talvitie kysyi, ja useampi muukin, näistä resursseista. Kyllä tietysti se peruslähtökohta on se, että päällekkäisyydet pois ja lisää resursseja kentälle. Oma käsitykseni

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

on, että organisaation läpikäynnin aikana tulee tarkastella sitä, ovatko nämä voimasuhteet ja painotukset oikeat.

Pirttilahti kysyi matkailun kehittämisestä. Ensimmäistä kertaa matkailu sai oikeastaan lisää rahoitusta, 8 plus 8 miljoonaa. Meillä oli Pohjoismaitten elinkeinoministerien kesken Bergenissä kokous, jossa päädyttiin siihen, että lähdetään suunnittelemaan yhteistä matkailustrategiaa ja tullaan tekemään sen eteen töitä.

Edustaja Hassi kysyi cleantech-viennistä. Olin Indonesiassa vienninedistämismatkalla. Tämä liittyy oikeastaan edustaja Meren kysymykseen myös. Waste-to-energy kiinnostaa erittäin paljon, ja siihen Suomella on tällä hetkellä annettavaa. Meillä on isoja yrityksiä ja meillä on pieniä yrityksiä, ja näissä aika hyvin toimii tämä, että ne isot yritykset ovat vetureina näille pienille yrityksille. Oli erittäin hyvä nähdä, kuinka hyvin ne tulevat yhteen. Meidän kasvuohjelmat ovat jatkossa siis bio-cleantech, digi, ruoka, matkailu, luovat alat ja poikkihallinnolliset. Eli kyllä me tulemme siellä keskeisillä alueilla olemaan myös jatkossa.

Edustaja Kalmarille vielä: Kasvuohjelmat tulevat jatkumaan Tekesin muodossa, tai sen sisällä yhdistetään, ja siellä Food from Finland on ihan selkeitä kärkihankkeita. Se tulee jatkumaan siellä ja sitä kautta sitten Business Finlandin muodossa.

Arvoisa herra puhemies! Olen pahoillani, että ylitin reilusti aikani, mutta kysymyksiäkin oli aika paljon.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja ulkoasiainvaliokunnan on annettava lausunto.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 27 ja 27 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 160/2017 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

15.41 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Äsken oltiin avaruudessakin jo välillä mutta nyt mennään lehmän alle ja sikalan käytävään. Mutta kyse ei ole mistään mitättömästä asiasta, sillä kyse on alkutuottajan jaksamisesta. Jos se alkutuottaja ei jaksa, meillä ei ole niitä 340 000:ta elintarvikesektorin työpaikkaa, mitä meillä tällä hetkellä on. Mahdollisuudethan tällä ruoka-alalla ovat rajattomat tai erittäin paljon suuremmat mitä nykypäivänä, jos vain uskoa ja tahtotilaa asioitten muuttamiseen on. Tanska esimerkiksi vie elintarvikkeistaan 80 prosenttia, ja Suomella on vielä sinne matkaa.

Tässä esityksessä sitä jaksamista siellä alkutuotannossa tuetaan siten, että sijaisavun tuntimaksua alennetaan 4,59 prosentilla. Se on erittäin tervetullut lakiesitys, sillä on jopa

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

tilanteita, että viljelijä ei tällä hetkellä pysty käyttämään sijaisapua, vaikka olisi vakavastikin sairas, sillä taloudellinen tilanne on juuri nyt niin heikko. Tämä yksinään ei tietenkään viljelijän asemaa täydellisesti paranna mutta on osana siinä tekojen ketjussa, millä kriisiapua yritetään sinne maatiloille antaa. On hyvä, että se viljelijän hätä on kuultu ja tähän asiaan on tartuttu.

15.43 Kari Kulmala sin: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maatalousyrittäjien lomituspalvelulakia siten, että vuonna 2018 pidettävässä lomituksessa maatalousyrittäjiltä perittäviä sijaisapumaksuja alennetaan. Tämä hallituksen esitys on mielestäni erittäin tervetullut, koska maatilojen heikko kannattavuus on entisestään lisännyt yrittäjien henkistä kuormitusta.

Tavoitteenamme suomalaisina kansanedustajina tulee olla maaseutuelinkeinojen kannattavuudesta ja arvostuksesta huolehtiminen, että maanviljelijät ja maataloustuottajat pystyvät tekemään arvokasta työtään. Tällä esityksellä tuetaan juuri maksuvaikeuksissa olevia yrittäjiä ja maatalousyrittäjien työssäjaksamista sekä edistetään perheen ja työn yhteensovittamista. Kuten esityksessä todetaan, maatalousyrittäjien vaikeasta taloudellisesta tilanteesta johtuvat maksuvaikeudet aiheuttavat sen, että yhä useampi yrittäjä tekee sairaana töitä ja perhevapaita jää pitämättä. Sijaisapumaksun alentamisella pyritään tukemaan yrittäjien mahdollisuutta irrottautua työstä myös sairaana tai perhevapaiden johdosta.

Pidän esitystä erittäin hyvänä ja erittäin ajankohtaisena.

15.44 Reijo Hongisto sin: Arvoisa herra puhemies! Suomalainen maatalousyrittäjä on ollut kovan kurimuksen alla jo vuosikausia. EU on kurmoottanut elintarviketuotantomme tukipylväitä direktiiveillään ja velvoittanut maauskoon luottavat yrittäjät noudattamaan milloin mitäkin direktiiviä ja määräystä. Itsenäistä suomalaista talonpoikaa holhotaan Brysselistä ja ilmoitetaan, milloin mikin jyvää pitää peltoon kylvää. Pinnaa kiristävät myös EU:n Venäjälle asettamat pakotteet, ja pisteenä i:n päällä ovat menneen kesän säät ja syksyn järkeyttävän huonot korjuukelit.

Voi sanoa, että maauskoa koetellaan nyt monin tavoin. Yrittäjät alkavat uupua taakkansa alle. Välillä on pakko levähtää ja antaa eläinten hoito muiden käsiin. Tarvitaan sijaisapua. Sijaisapuun on oikeus, kun yrittäjä ei pysty huolehtimaan yrityksen hoitoon kuuluvista välttämättömistä tehtävistään laissa säädetyn tilapäisen syyn vuoksi. Sijaisapu kuitenkin maksaa, ja kaiken taloudellisen kurimuksen ohella monilla ei ole enää varaa palkata sijaisapua, vaikka tarve olisi kuinka huutava. Tämän takia hallitus on kuullut maatalousyrittäjien hädän ja tarjoaa edes hetken helpotusta esittämällä tässä lakiesityksessä sijaisavun alentamista 4,59 prosentilla sekä yritystoiminnan järjestelyjä varten myönnetyn sijaisavun kiinteän tuntimaksun alentamista 12 euroon. Toteutuessaan laki toisi noin miljoonan euron lisäkustannukset, mutta uskon kuitenkin, että tuo summa kertyy takaisin moninkertaisesti sillä, että maatalousyrittäjien henkinen kuormitus vähenee ja sitä kautta yhä useampi maatalousyrittäjä jaksaa jatkaa toimintaansa ja tuottaa meille suomalaisille elintarvikkeita ja turvata huoltovarmuutta. — Kiitoksia.

15.46 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Eläimiä tilallaan pitävänä maatalousyrittäjänä toimiminen on kovaa työtä, ja siinä yrittäjän työssä jaksaminen tietysti laajalti heijastuu koko maataloustuotantoon ja sen työpaikkoihin ja omavaraisuuteemme, mutta yksilötasolla se vaikuttaa myös hänen pitämiensä eläimien hyvinvointiin. Maatalousyrittäjällä on oi-

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

keus 26 vuosilomapäivään vuodessa, ja on hyvä, että tässä hallituksen esityksessä vuoden 2018 lomituksessa sijaisapumaksuja pienennetään, niin tämä yrittäjän oikeus voi myös muuttua käytännön mahdollisuudeksi. On hyvä, jos tällä muutoksella madalletaan sitä kynnystä, että maatalousyrittäjä todella pitää nuo hänelle kuuluvat lomapäivät ja tällä tavoin jaksaa paremmin vaativassa ja vastuullisessa työssään.

Alku tässä esityksessä on hyvä ja suunta on oikea, mutta kuulisin silti mielelläni myös lisää hallituksen ajatuksista ja suunnittelemista keinoista näiden tärkeiden päämäärien eteen.

15.47 Lasse Hautala kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys sijaisapumaksujen alentamisesta on yksi niistä toimenpiteistä ja lakiehdotuksista, joilla helpotetaan tällä hetkellä maanviljelijöiden raskasta taakkaa. Tämä kulunut vuosi on satonäkymien osalta ollut todella harvinaisen huono: ensinnäkin myöhäinen kevät, sen jälkeen kylmä, sateinen kesä, joka sitten on sateisena syksynä jatkunut. Nämä kaikki ovat kyllä aiheuttaneet ennennäkemättömän hankalan tilanteen nimenomaan sadonkorjuun puolella.

Sijaisapua käytetään pääsääntöisesti kotieläintiloilla, ja valtaosa sijaisavun perusteista perustuu siihen, että viljelijäperheessä jompikumpi tai molemmat ovat sairastuneet. Tämän vuoksi on tärkeää, että meillä on käytössä tällainen sijaisapujärjestelmä. Kuten aikaisemmista puheenvuoroista on jo kuultu, niin sijaisavusta peritään maksua, ja tällä lakiehdotuksella nyt helpotetaan yhteensä noin miljoonalla eurolla sijaisapumaksuja. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että sijaisapumaksutaulukosta tai sijaisapumaksusta tehdään 4,59 prosenttia alennusta tuntihintoihin. Tämä on erittäin tervetullut. Kuten aikaisemmissa puheenvuoroissakin on tullut esille, vaikka tämä alennus on näin pieni, niin siitä huolimatta se on tärkeä, ja tarvitaan myöskin monia muita toimenpiteitä maatalouden tilanteen helpottamiseksi.

15.49 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä on tärkeä asia, että me huolehdimme suomalaisen ruuantuotannon tekijöiden jaksamisesta. Niin kuin tässä edellä on tuotu esille, tässä on kyse sijaisavusta, jota voidaan siis saada tilanteissa, kun tilalle tarvitaan vaikkapa, niin kuin edellä kerrottiin, sairastumisen taikka jonkun muun syyn takia apua. Tämä on maksullista, ja sitä maksua nyt pienennetään niin, että apua olisi helpompi ottaa.

Meillä on ollut poikkeuksellisen vaikea vuosi suomalaisessa maataloudessa, ja pidän myönteisenä sitä, että hallitus on nyt määrätietoisesti osoittanut apua suomalaisen ruuan tuottajille. Ne avut eivät kyllä välttämättä vielä ole riittäviä, ja pidin myös hyvänä sitä, että on avattu neuvotteluja Euroopan unionin kanssa erilaisista instrumenteista niin, että voitaisiin paremmin auttaa tällaisessa poikkeuksellisen vaikeassa tilanteessa, kun kesä on ollut kylmä. Syksyllä, kun sadonkorjuun aikaan tällaiset sateet ja tällaiset säät tulivat, niin jäi omallakin kotiseudullani paljon satoa peltoihin, poikkeuksellisen paljon, ja pitää olla keinoja myös näissä auttaa.

Halusin oikeastaan puheenvuoron loppuun vielä nostaa esille myös sellaiset eläintilat, jotka eivät ole oikeutettuja lomituspalveluihin. Meillä on tällä hetkellä paljon hevostiloja, jotka eivät täytä niitä vaatimuksia, että ne saisivat esimerkiksi ei tätä sijaisapua vaan lomituspapua. Itse toivoisin, että myös näille tiloille löydetäisiin keinoja, sillä ei yhdenkään työn pitä olla sellainen, että siitä ei vapaapäivää taikka mahdollisuutta pieneen lomaan olisi. Näilläkin tiloilla tehdään arvokasta työtä esimerkiksi liikunnan ja urheilun parissa ratsastustalleilla.

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

15.51 Antti Rantakangas kesk: Arvoisa puhemies! Lomitusjärjestelmä on tärkeä osa viljelijöitten hyvinvointia ja jaksamista, ja nyt tämä hallituksen esitys omalta osaltaan alentaa niitä kustannuksia, jotka sijaisvun käyttämiseen liittyvät. Se on oikeansuuntainen ratkaisu ja hyvä ratkaisu. Sillä on myöskin tällaista henkistä vaikutusta: nähdään, että hallituksella on myötätuntoa viljelijöitten vaikeaa tilannetta kohtaan. On myös hyvä asia, että ministeri Saarikko, joka vastaa tästä kokonaisuudesta, on luvannut ottaa ne lausunnot vakavasti, mitä tähän lomitusjärjestelmän kehittämiseen liittyy. Siellähän on aikamoisia uudistuksia tulossa, ja luotan siihen, että parhaan mukaan niistä haetaan ratkaisuja, jotka ovat sitten myöskin käytännön viljelijöitten kannalta sellaisia, jotta järjestelmä toimii.

Haluan nostaa tässä uutena kysymyksenä esille lomittajien tilanteen, lomittajien ammattitaidon ylläpitämisen ja myöskin lomittajien jaksamisen. Maatalouslomittajan työ on entistä vaativampaa maatilojen koneellistuesssa, ja se tarkoittaa sitä, että lomittajien ammattitaidon ylläpitämiseenkin pitää panostaa. Se palkkaushan ei ole kovin hyvää, kun työ ajoittuu vielä kahteen eri jaksoon, ja pitää aina muistaa se, että jotta viljelijä voi jäädä hyvillä mielin ja, voisi sanoa näin, loman edellyttämässä tunnelmissa pois siitä arkityöstä, niin siellä pitää olla sitten hoitamassa sitä työtä sillä aikaa ammattitaitoinen lomittaja, johon voidaan luottaa, ja tässä mielessä haluan tämän ammattikunnan puolestakin puhua, että jatkosakin löytyisi ammattitaitoisia ja sellaisia kehittymishaluisia lomittajia tuolla maaseudulla, jotka haluaisivat tätä arvokasta työtä tehdä sitten silloin, kun viljelijät eivät ole itse sitä tekemässä.

15.53 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Täällä tuli esille jo huoli siitä, että lomittajia ei ole riittävästi tai heidän osaamisensa ja koulutuksensa ei vastaa sitä tarvetta. Tässä joitakin iltoja sitten katsoin Yleltä ohjelmaa, ja siinä eräs maatalon emäntä kertoi tästä huolesta, että esimerkiksi Uudellamaalla ei yksinkertaisesti ole riittävästi saatavissa henkilöitä lomittajiksi. Minun teki oikeastaan aika pahaa, kun hän sanoi siinä, että tulee joskus kateelliseksi, kun joku lähtee lomalle, kun itsekin joskus haluaisi päivän tai muutaman vapaata. Jokainen meistä ymmärtää sen, että tarvitsee omaa tilaa, ja he tekevät vuorokauden ympäri eläinten ja tilansa eteen työtä ja ovat heihin sidottuina, koska eläimet vaativat hoitoa aamulla ja illalla. Heitä ei voi hoitaa niin sanotusti varastoon niin, että hoidan maanantaina kaikki ja olen loppuviikon poissa.

Täällä puhuttiin myös siitä, muun muassa edustaja Heinonen, että hallitus on auttanut maatalousyrittäjiä ja hakenut apua EU:sta. Kyllä varmaan näinkin, mutta jotenkin toivoisin pidempiaikaisia ratkaisuja, koska se on hyvin raskasta aina vuosittain odottaa, tuleeko minkälaista tukea ja millainen se ensi vuosi on, jos ajattelen esimerkiksi tätä lomittamista ja näitä sijaispukustannuksia, niin vuosi kerrallaan sitten, että no mitähän se ensi vuosi sitten maksaa. Näitä voisi miettiä vähän pysyvämmiksi järjestelyiksi.

Sitten haluaisin sanoa viestinä meille kaikille, minkä olen täällä jo aikaisemmin ottanut joskus puheeksi, että hyvin usein me puhumme siitä, että pitäisi ostaa suomalaisia tuotteita, mutta sitten olisi hyvä katsoa peiliin, ostaako itse mahdollisimman paljon kotimaisia tuotteita. Meillä kansanedustajilla on varaa ostaa kotimaisia tuotteita, vaikka se joskus maksaisi enemmän. Moni suomalainen on tutkimusten mukaan valmis maksamaan esimerkiksi elintarvikkeista enemmän, jos he tietävät, että se vaikuttaa siihen, että eläimiä kohdellaan paremmin. Tämä johtaa siihen seuraavaan asiaan, jonka haluan nostaa esille, eli siihen, että jos joku panostaa eläinten hyvinvointiin, niin silloin pitäisi jäädä tuottajalle sen

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

rahan elikkä sen pitäisi näkyä hänen pussissaan. Hän silloin käyttää enemmän aikaa, vai-vaa ja monesti myös rahaa siihen, että eläimet voivat hyvin.

Ostajia varten lähettäisin viestin kauppoihin ja yrittäjille ja olen muutaman kerran joil-lekin yrittäjille ja kauppaketjun ihmisille sanonut, että kun itse esimerkiksi teen valintoja kaupassa vaikkapa kananmunien osalta, niin en ole oikein varma, mitä eroa sillä luomulla on ja sitten sillä lattiakanalla muuta kuin tietysti se, että se lattiakana saa kävellä vapaasti. Mutta saako se kana ulkoilla koskaan? [Satu Hassin välihuuto] — Niin no, edustaja tästä edestä sanoi, että saa, mutta sitä eivät kaikki kuluttajat tiedä. Esimerkiksi minä en tiedä tarkkaan, millä lailla eri tiloilla eläimiä pidetään, ja olisin valmis maksamaan siitä enem-män, kun tietäisin sen. — Tämä olisi erittäin arvokas tieto, koska silloin se voisi maksaa enemmän, kuluttaja voi maksaa siitä enemmän, mutta jos joudut arpomaan siinä, ei välttä-mättä se luomu aina takaa kaikkea, minkälaista sillä eläimellä siellä on. Nämä olisivat erit-täin tärkeitä tietoja. Eivät nämä ole kaikille itsestäänselviä, ja valinnan vaikeus on silloin olemassa.

Edustaja Heinonen, aivan upea asia, että otitte hevostilat esille. Me kumpikin kuulum-me eduskunnan hevoskerhoon ja olemme ratsastajaihmiä, itsekin suomenhevosen onnel-lisena tai onnettomana omistajana, onnellisena siinä mielessä, että minulla on aivan rakas eläin, ja onnettomana siinä, että tapaan häntä todella harvoin, koska työ vie paljon. On tot-ta, että erityisesti tytöillä mutta myös pojilla se on erittäin suosittu harrastus. Se tutkitusti auttaa esimerkiksi päihdekuntoutuksessa ja erilaisessa lastensuojelukuntoutuksessa. Hevo-nen on siitä mainio eläin, että sillä on rauhoittava ja stressiä vähentävä vaikutus. He ovat suuria eläimiä, ja isot raavaat miehetkin liikuttuvat siellä kyyneliin. Olen kyllä ihan samaa mieltä, että meidän pitäisi muistaa myös tämäntyyppiset toiminnot. Vaikka kyseessä ei ole tuotantoeläin vaan se on harraste-eläin, sen pitäminen on aivan yhtä vaativaa kuin esimer-kiksi lehmien pitäminen. Tämä oli hyvä asia, ja ehkäpä kokoomus ja perussuomalaiset voi-vat tehdä tässä yhteistyötä kerhomme puitteissa myöskin ja pitää näitä asioita esillä, niin että kiitos, edustaja Heinonen, että otitte asian esille.

15.58 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä on käyty ihan hyvää keskuste-lua, joka vähän rönstyli laajemminkin, mutta koska se liittyy viljelijöitten kriisipakettiin, niin lyhyesti jatkan tästä, mitä Leena Meri kysyi, mitä pysyvää on tehty: Esimerkiksi alku-perämerkintäasioissa on edetty, julkisissa ruokahankinnoissa on edetty ja tukien palautuk-sia on tehty. Lomitusjärjestelmää kokonaisuudessaan ollaan uusimassa. Sitä muuten uusi-taan juuri siihen suuntaan, että maatalouslomittajien mahdollisimman suuri kokopäiväi-nen työ mahdollistuisi, ja kuitenkin halutaan pitää kiinni... [Leena Meri: Entäs tämä hevos-toiminta, onko se mukana?] — Hevostoiminnanhan keskusta aikoinaan nosti nimenomaan tietyn eläinyksikkörajan ylittävältä toiminnalta mukaan lomituksen piiriin. [Leena Meri: Voisiko sitä miettiä uudestaan?] — Eläinten hyvinvoinnin kannalta on erittäin merkittä-vää, että meillä tällainen lomitusjärjestelmä on olemassa, ja erityisesti se, että sijaisapu toi-mii ja viljelijöillä olisi varaa sitä käyttää. Se on merkityksellisimpiä asioita eläinten hyvin-voinnin kannalta, ja olen kiitollinen siitä, että myös Eduskunnan eläinsuojeluryhmä on tä-män asian huomionut.

15.59 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Maatilojen arki on työtä täynnä. Tästä minul-lakin on omakohtaista kokemusta, maatilalla varttunut kun olen. Lehmät, siat, kanat, kaik-

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

ki tuotantoeläimet vaativat vettä ja ruokaa, hoitoa vuorokauden ympäri läpi vuoden. Tilaa ei voi vain jättää seisomaan oman onnensa nojaan.

Isäntien ja emäntien hyvinvoinnin kannalta olisi tärkeää saada pitää edes vähän lomaa vuosittain. Moni tilallinen on taloudellisesti ahdingossa, ja myös henkinen hyvinvointi on koetuksella. Siksikin maatalouslomitusjärjestelmän olemassaolo on ensiarvoisen tärkeää — ja varsinkin, jos se toimii. Esimerkiksi lomapäivien lisääminen ja maksujen alentaminen ovat hyviä muutoksia. Lomituspalvelujen toimivuuden osalta Suomessa on suuria alueellisia eroja. Tänä päivänä on haasteelliseksi osoittautunut se, että lomitusjärjestelmä ei toimi yhdenmukaisesti kaikkialla Suomessa. Lomittajien riittävä osaaminen on myös ensiarvoisen tärkeää. Osa-aikaisia maatalouslomittajia on paljon. Se myös aiheuttaa sen, ettei palkka lomittajalle aina ole riittävä. Osaaminen alkaa näin hiipua, ja se on vakava asia.

Lähiruokaa arvostetaan ja kotimainen tuotanto on tärkeää — kaikki puhuvat siitä. Mutta onko tuottajalle tarpeeksi riittävä se raha, maksu, minkä siitä työstä saa? Olemmeko valmiit maksamaan siitä, myös me kuluttajat?

Täällä edustaja Meri, edustaja Heinonen ja edustaja Kalmarikin ottivat esille eläinten hyvinvoinnin. Se on todella tärkeää, että tuotantoeläimet voivat hyvin ja tuottajat jaksavat hoitaa heitä hyvin, ja sen takia pitää pitää huolta siitä, että tästä tulevasta eläinsuojelulaista tulee erittäin hyvä eläinten kannalta, parempi kuin edellinen.

16.02 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Oikeastaan tuohon edustaja Meren puheenvuoroon haluan sen verran jatkaa: Kun omassa aiemmassa puheenvuorossani toin esille niitä toimenpiteitä, mitä nyt on tehty tämän poikkeuksellisen vaikean syksyn eteen, niin olen täysin samaa mieltä siitä, että me tarvitsemme sen lisäksi tietysti näitä toimenpiteitä, jotka vahvistavat suomalaista ruuantuotantoa pitkäjänteisemmin, mutta silloin, kun tulee tällainen poikkeuksellinen vuosi kuin nyt tällä kertaa on ollut, meillä pitää olla myös instrumentteja ja keinoja siihen, että pystymme tällaisessa tilanteessa auttamaan suomalaisen ruuan tuottajia. Ja niin kuin edustaja Kalmari pitkän listan kertoi niitä toimenpiteitä, mitä tämän hallituksen aikana ja jo edellisenkin hallituksen aikana on tehty, niin me olemme ottaneet hyviä askelia siihen suuntaan, että suomalainen ruuantuotanto voisi tulevaisuudessa paremmin. Se on laatukysymys, se on makukysymys mutta se on myös huoltovarmuuskysymys, että meillä on mahdollisimman laaja suomalainen ruuantuotanto. Itse olen sitä halunnut esillä pitää tällaisena tavallisena maaseudun asukkaana ja suomalaisen ruuan ystävänä, ja myös lukuisien maanviljelijöiden ja suomalaisen ruuan tuottajien tuttavana olen läheltä nähnyt sen, miten kovaa työtä sen ruuan eteen tehdään, ja silloin on hyvä, että esimerkiksi tämä esitys, joka nyt on käsittelyssä, helpottaa niitä vaikeimpia hetkiä siellä eläinten parissa työtä tekevien kesken.

16.03 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Haluan todeta, että tämä on todella tärkeä asia, että tällä sijaispumaksujen alentamisella pystytään näin tukemaan erittäin vaikean vuoden kokeneita viljelijöitä ja etenkin kotieläintuottajia. Olen itsekin toiminut aikanaan osa-aikaisena maatalouslomittajana ja silloin näin sen, mikä merkitys sillä sijaisavulla siinä kotieläintilan arjessa ja jaksamisessa on, ja se ei ole ollenkaan vähentynyt. Meillä Suomessa kuitenkin on vielä eurooppalaisessa mittakaavassa varsin perheviljelmämuotoinen kotieläintuotanto ja se tuottajarakenne, ja tämän kautta tämä meidän hyvä, tärkeä erityispiirteemme eli tämä lomitusjärjestelmämme ja sen kehittäminen ovat hyvin tärkeitä, ja

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

mielestäni on hallitukselta aivan oikea signaali, että nyt näin vaikean vuoden jälkeen ja sen lopulla tehdään tämä päätös.

Nyhdän niistä ajoista, kun itse vielä toimin maatalouslomittajana, on paljon muutoksia tapahtunut. Tilakoko on suurentunut, ja karjakoot ovat suurentuneet, ja se on asettanut sitten myöskin lomittajien osaamiselle ja työn vaatimustasolle uudenlaisia haasteita. Työtehtävät ovat muuttuneet entistä vaativammiksi, ja samalla kun karjojen määrä on harventunut, työmatkat ovat varsin pitkiä ja alueelliset erot isoja myöskin sitten siinä ammattitaitoisten lomittajien saatavuudessakin, niin kuin täällä todettiin. Toivoisinkin, että jatkossa myös tähän näkökulmaan kiinnitettäisiin entistä enemmän huomiota, että myöskin sitten tämän ammattitaitoisen lomittajakunnan ja lomittaja-ammattitaidon kehittämiseen voitaisiin saada helpotuksia.

16.05 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Kuulin tuossa, että ollaan valmistelemassa tätä uutta lomitussuunnitelmaa, ja toivoisin, että otettaisiin ehkä huomioon tämä, mistä kokoomuksen edustaja Heinosen kanssa puhuimme, hevostalous ja hevostoimintayrittäjät, että voitaisiin katsoa tämä — en nyt muista, oliko se rajoitus kahdeksan hevosta, ja siinä oli tietty peltoala, mikä muistaakseni on aika iso, esimerkiksi Uudellamaalla. Meillä Hyvinkäällä on 2 hehtaaria se alue, mikä pitää olla, jotta voi pitää hevosia, ja hevosiahan pitää olla vähintään kaksi kolme — muistaakseni kaksi tai kolme — sen takia, että heillä pitää olla seuraa. Jos mietin tuommoista 2 hehtaarin talletta, siellä voisi olla neljä hevosta, siihen mahtuvat tarhat ja laitumet — Hyvinkäällä on tällainen yksi talletti — niin kyllä kai siinä jotenkin pitäisi olla se, että toimiiko hän yrittäjänä ja kokopäiväisenä tekijänä siinä, eikä se pelkkä tilan koko, koska Uudellamaalla ei kyllä niin valtavan isoja hehtaarimääriä ole. En muista, olisiko tämä uusi Ratsastuskeskus Ainokaan niin suuri hehtaarimäärältään — sitä mietin — mutta hevosten määrä siellä täyttyy. Näitä on hyvä pohtia, että ovatko ne kriteerit enää ajanmukaisia ja pitääkö niiden koko maassa olla samat. Meillä ei täällä Uudellamaalla, vaikka on paljon hevosia, ole niin paljon sitä tilaa. Näitä voisi nyt tarkastella, jos se on auki.

16.07 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Vielä vastaan tuohon hevosasiaan siten, että tämä lomitussuunnitelma on tietenkin Euroopan unionissa täytynyt hyväksyttäväksi, niin että se ei ole kilpailua vääristävää yritystukea. On katsottu, että se voi toimia vain maatalouden verotuksen piirissä oleville yrityksille. Siitä johtuu, että jotkut isotkaan ratsastustallit eivät sitten ole päässeet tämän maatalouslomituksen piiriin, ja tämä voi olla aika hankala yhtälö sinne EU:n päähän. Mutta kokonaisuutta katsotaan sitten, kun sitä uudistusta tehdään.

16.07 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Oikeastaan edustaja Kalmari, asian huomattavasti paremmin tuntevana kuin allekirjoittanut, jo tämän tarkennuksen toi tähän maatalouden verotuskysymykseen, eli pienemmätkin tilat tai pienemmätkin hevostoimijat saattavat tällä hetkellä saada lomitussuunnitelmaa, jos heillä on esimerkiksi muuta toimintaa sen ympärillä, vaikkapa karjankasvatusta ja sitten sen lisäksi hevosia. Tämän tyyppisessä se saattaa tulla. Mutta sitten kun on vaikkapa 20 hevosen puhdas ratsastuskoulu, se ei olekaan oikeutettu tähän apuun. Toivotaan, että tätä voitaisiin pohtia. Jos ei se keino löydy täältä, löytyisikö se jostain muuta kautta? Niin kuin sanoin, ei voi olla sellaista ammattia, että et mistään löytäisi keinoa siihen mahdolliseen vapaapäivään taikka oikeuteen pitää joskus myös lomaa. Itse kyllä rinnastan niin — vaikka se ei ruuantuotantoa olekaan, kun hevos-

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

tallia pidetään — että olisi oikeus ja kohtuus, että tällaisillakin olisi oikeus, välttämättä ei samaan lomituspapuun kuin niillä, jotka karjaa kasvattavat, vaan esimerkiksi se voisi olla joltain siltä väliltä. Itse toivoisin, että keino näidenkin arvokasta työtä tekevien toimijoiden auttamiseksi löydetäisiin.

16.09 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä käsittelyssä oleva hallituksen esitys on todella hyvä ja kannatettava. Todellakin maatalouden puolella on tänä päivänä paljon vaikeuksia, ja tämä lomituspäätöksen muutos, jota tässä parhaillaan ollaan käsittelemässä, on tärkeä, että saadaan näitä sijaisapumaksuja hieman kevennettyä, koska se maatalouden kannattavuus tänä päivänä on äärimmäisen heikko. Sattuneesta syystä tämä kato, mikä on luonnonolosuhteista, kovista sateista johtuen aiheutunut suomalaiselle maataloudelle, on aivan kestämätön tilanne. Pienikin apu nyt tarvitaan monelta eri suunnalta, että saadaan suomalainen maatalous ja maatilat sille kasvu-uralle, millä pitääkin olla. On syytä muistaa se, että jos meillä ei ole Suomessa kannattavaa maataloutta, niin meillä ei ole sitten tätä turvallista kotimaista ruokaa eikä ole myöskään sitten niitä 300 000:ta työpaikkaa, jotka kotimaisessa elintarvikejalostuksessa ovat siinä ketjussa pellolta pöytään.

On syytä muistaa, että suomalainen maatalous perustuu terveelle perheviljelmäidealle, ja sellaisena se tulee säilyttää. Tällaiset jättimäiset suurtilat, joita maailmalla tapaa, myös Euroopassa, eivät ole maatalouden ja koko tämän kokonaisuuden kannalta hyviä, koska niissä sitten ollaan teollisen tuotannon piirissä ja esimerkiksi kotieläinten hyvinvointi on siellä kyseenalaista. Sen takia tämä suomalainen järjestelmä on erittäin hyvä ja erittäin kannatettava ja sitä pitää kaikin tavoin tukea niin, että suomalainen elintarvikeketju säilyy terveenä pellolta pöytään saakka ja ennen kaikkea, että maanviljelijät selviävät niistä vaikeuksista, joita he tänä päivänä kokevat.

Tämä lakiesitys, mikä nyt on käsittelyssä, on hyvä ja kannatettava.

16.10 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa herra puhemies! Haluan tässä yhtyä edustaja Hoskonen puheenvuoroon. Ja kiitoksia siitä, että tämä lomituspäätöksen maksuasias nyt tässä etenee ja tätä kautta tulee hieman kustannushelpotusta. Suomalainen ruuantuotantohan on keskiössä monella tavalla. On tärkeätä, että me oman maan ruuantuotannon turvaamme. Sillä on monia vahvuuksia, mutta sillä on suurena heikkoutena huono kannattavuus, ja me ymmärrämme, että nuoria yrittäjiä on vaikea saada alalle, ellei saada tätä kannattavuutta paremmaksi. Silloin kustannuspuolella on voitava myöskin edetä, kun markkinahinta on valitettavan alhaalla.

Tämä on yksi osa näitä hallituksen ponnisteluja suomalaisen ruuantuotannon edistämiseksi ja ansaitsee siinä mielessä tietysti hyvän käsittelyn täällä eduskunnassa.

16.11 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa herra puhemies! Käsiteltävä asia lomitussääntöjen osalta on erittäin tärkeä juurikin tämän katovuodenkin osalta, mikä on. Mutta kyllä erittäin tärkeätä on henkisen jaksamisen osalta, kuinka maataloilla jaksetaan tehdä töitä — yhä suurempia ovat nämä maatalouden yksiköt, mitkä toimivat, ja siellä kaksi henkilöä ja välillä vaikka yksikin henkilö joutuu päävastuuseen siitä — se, että lomitussääntö saadaan hyvin pyörimään. Tietenkin sitten tämä taloudellinen näkökulma, että saadaan helpotuksia maksuihin, on erittäin tervetullutta näin heikkona satokautena.

Tuossa oli keskustelua myös näistä muista, voiko tätä lomitussääntöä laajentaa. Ajattelen sitä positiivisesti siinä mielessä, että eläinturvallisuuden ja eläinsuojelulainsä-

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

dännön näkökulmasta voisi. Mutta kuitenkin varmaan hevostiloilla ja muilla on mahdollisuus myös itse tämä lomituspalvelu järjestää. [Puheenvuoron päätyttyä lyhyt häiriö äänen-toistossa]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ilmeisesti ei kuulunut ihan parhaalla mahdollisella tavalla, mutta ajattelen ja uskon, että teksti tuli kyllä huomioduksi. [Eduskunnasta: Hyvin puhui ainakin!] — Hyvin.

16.13 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Meillä puhutaan tänä päivänä eri ammattien yhteydessä työssäjaksamisesta — aivan oikea keskustelunaihe aina — mutta maanviljelijöiden työssäjaksamisesta on mielestäni puhuttu liian vähän. Näissä tämänhetkisissä olosuhteissa, mitkä luonto on maanviljelijöille asettanut, kamalan märkä vuosi, sato on monella tilalla jäänyt täysin korjaamatta ja taloudellinen tilanne on todella kestämaton. Tämä nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys on pieni osa, niin kuin sanoin, tähän kannattavuusketjun parantamiseen, mutta on syytä muistaa se, että lomitus, maanviljelijän lomaoikeus viettää joskus vapaata ja rentoutua ja kerätä voimia uusiin haasteisiin, on äärimmäisen tärkeä. Olen muun muassa istuntovapaan viikon aikana muutaman maanviljelijän tavannut, ja heillä se viesti on kyllä täysin selkeä. Siellä ihmiset elävät todella suuren ahdingon alla, ja se lomakin siihen kaivataan.

Vielä kaipaisin, arvoisa puhemies, lopuksi tämän asian käsittelyn osalta sitä, että saataisiin tähän maahan vihdoinkin ja viimein sellainen mentaliteetti aikaiseksi, että kun meillähän puhutaan helposti siitä, että ostetaan niin sanottuja Reilun kaupan tuotteita kaupoista, milloin ostetaan kahvia, milloin suklaata, milloin mitään, ja tuodaan jostakin Afrikasta elintarvikkeita reilun kaupan periaatteella, niin milloinkahan tässä maassa ruvetaan puhumaan siitä, että maanviljelijät pärjäisivät? Reilu kauppa olisi, että maanviljelijä saisi oikeudenmukaisen osan siitä tuotteesta, minkä hän jalostukseen myy. Tämä on se jättäjäismäinen ongelma. Keskusliikkeet ja kaupat kyllä oman osansa ottavat, mutta maanviljelijä aina jää mopen osalle. Tämä on mielestäni kansallinen häpeä. Kyllä meidän pitää huolehtia siitä, että tässä maassa on elintarvikejalostusta ja huoltovarmuus turvataan. Siihen ei ole mitään vippaskonsteja. Eiköhän pidetä huoli siitä, että myös kotimaiselle ruualla sallitaan reilu kauppa, eikä siitä tehdä jotakin bulkkierää, josta voidaan maksaa joku ylijäämähintaa, jolla ei minkään näköistä kannattavuutta ole saavutettavissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 163/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

Keskustelu

16.15 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lapsilisän suuruutta koskevaa pykälää siten, että lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen tasoa nostetaan 4,75 euroa lasta kohden. Yksinhuoltajakorotus nousisi esityksellä 48,55 eurosta 53,30 euroon lasta kohden kuukaudessa.

Hallituksen esityksen pääasiallista sisältöä koskevassa osiossa todetaan, että lapsilisä otetaan toimeentulotukilaskelmassa huomioon toimeentulotuen määrään vaikuttavana tulona, ja tästä syystä lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen tason korottaminen ei toimeentulotukea saavissa perheissä vaikuttaisi käytettävissä oleviin tuloihin lainkaan. Juuri tämä onkin lapsilisälain suurin häpeä ja epäkohta. Tällä hetkellä kaikista köyhimmmät ja viimeisimmän taloudellisen avun eli toimeentulotuen varassa olevat lapsiperheet jäävät käytännössä ilman lapsilisää, kun ne otetaan toimeentulotukea laskettaessa huomioon. Tämä asettaa perheet ja erityisesti lapset eriarvoiseen asemaan, kun osa lapsiperheistä saa lapsilisät kaikkien muiden tulojen päälle mutta pienituloisimmat tai tulottomat perheet jäävät täysin ilman niitä.

Arvoisa puhemies! Toimeentulotukea saavia lapsiperheitä on todella paljon, ja heidän suhteellinen määränsä vaihtelee myös alueellisesti merkittävästi. Vuonna 2014 suhteellisesti suurin luku oli Uudellamaalla, eli 10,6 prosenttia, ja pienin luku oli Keski-Pohjanmaalla, missä luku oli 6,3 prosenttia. Nämä ovat silti hurjia lukuja, joilla on vaikutuksia pitkälle tulevaisuuteen.

Lapsiperheköyhydestä on valtavasti tutkimustietoa, joka hallituksen on nyt otettava vakavasti. Tiedämme, että köyhyys vaikuttaa lapsen hyvinvointiin ja kehitykseen, ja tiedämme, että jo hyvin pienet lapset stressaavat perheensä toimeentulosta, ja erityisesti perheiden pitkään jatkuneet taloudelliset ongelmat vaikuttavat lasten hyvinvointiin.

Lapsiperheköyhyys taustalla on monenlaisia tekijöitä. Yksi tekijä liittyy nimenomaan perherakenteeseen. Yksinhuoltajaperheillä köyhyysriski on paljon korkeampi kuin niissä perheissä, joissa on kaksi huoltajaa. Köyhyysvaarassa ovat myös monilapsiset perheet ja maahanmuuttotaustaiset perheet. Mutta tähän ongelmaan lapsilisän yksinhuoltajakorotus ei pysty kuin osittain vastaamaan, koska osa näistä perheistä jää käytännössä ilman tätä korotusta.

Arvoisa puhemies! Perusturvan matala taso on merkittävä syy lapsiperheköyhyys taustalla. Perhepoliittisten tulonsiirtojen reaaliarvo on romahtanut. Tämä vaikuttaa erityisesti köyhiin lapsiperheisiin, joissa tulonsiirtojen osuus käytettävistä tuloista on kolminkertainen verrattuna muihin lapsiperheisiin. Toimeentulotukea saavien perheiden tilannetta on nyt todellakin helpotettava. Tutkimukset osoittavat, että jos vanhemmat ovat saaneet pitkään toimeentulotukea, tällä on vaikutuksia muun muassa lasten koulutustasoon, mielenterveysongelmiin ja toimeentulo-ongelmiin aikuisiässä.

Eriarvoisuutta, syrjäytymistä ja tuloeroja kasvattavaan leikkauslinjaan on nyt saatava suunnanmuutos. Vaikka esitys yksinhuoltajakorotuksesta onkin askel oikeaan suuntaan ja kannatettava, niin vielä meillä on paljon tekemistä oikeudenmukaisemman tulonjakopoliitiikan saralla, jotta lapsiperheköyhyys saadaan poistettua ja turvattua jokaiselle lapsellemme yhtäläiset mahdollisuudet elää ja kasvaa perheen taloudellisesta tilanteesta riippumatta.

Arvoisa puhemies ja kollegat! Lapsilisät tulee turvata tasa-arvoisesti kaikille, myös niille, jotka saavat toimeentulotukea, eli kaikista köyhimille perheille. Tämä ei toteudu nyt,

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

kun lapsilisä vähennetään perheen toimeentulotuesta. Olen tehnyt asian korjaamiseksi lakialoitteen vuosina 2014 ja 2015. Toivon, että asia otetaan vihdoinkin vakavasti.

16.20 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Hyvä Suomen kansalainen! Olisin odottanut, että täällä salissa olisi ollut myös sosiaalidemokraatteja silloin paikalla, kun keskustellaan lapsilisien korotuksista. Tässä esityksessä hallitus esittää yksinhuoltajakorotusta, ja tämä on yksi valinta vaikeassa ja tiukassa tilanteessa kohdentaa sitä jaettavana olevaa yhteistä rahaa niille, jotka sitä erityisen paljon tarvitsevat. Tässä yksinhuoltajakorotusta korotetaan vajaalla 5 eurolla niin, että se nousee vajaaseen 55 euroon lasta kohden kalenterikuukaudessa, ja tähän käytetään kaiken kaikkiaan ensi vuonna noin 9,5 miljoonaa euroa.

Yksinhuoltajatalouksien taloudellinen asema on nimittäin kaikista lapsiperheistämme ylivoimaisesti heikoin. Tilastokeskuksen viimeisimpien, vuotta 2015 koskevien tulonjakotilastojen mukaan yksinhuoltajatalouksien pienituloisuusaste oli jopa 20,7 prosenttia. Kun sitä vertaa muihin lapsiperheisiin, kahden huoltajan lapsiperheeseen, niin pienituloisuusaste oli selvästi pienempi, 6,5 prosenttia. Koko väestön pienituloisuusaste oli 11,7 prosenttia, eli yksinhuoltajaperheiden tilanne on poikkeuksellisen vaikea. Pienituloisuusraja on tällöin asetettu 60 prosenttiin kaikkien kotitalouksien käytettävissä olevasta mediaanitulosta eli tulo suhteutettuna kotitalouden kokoon. Tällä esityksellä parannetaan näiden perheiden taloudellista asemaa.

Edustaja Hänninen nosti esille sen, mikä on meidän lapsilisäjärjestelmämme keskeinen haaste ja ongelma, ja ne ovat nimenomaan ne perheet, jotka elävät kaikista vähimmällä eli toimeentulotuella. Meillä yleisesti on hyväksytty se, että lapsilisä on tuki, joka annetaan jokaiselle tulotasosta riippumatta. On sitten suuret tulot tai pienet tulot, niin lapsilisään on oikeutettu. On myös keskustelua käyty siitä, että toiset ovat esittäneet, että ei jokainen perhe lapsilisää tarvitse, ja muistammehan keskustelun, kun jotkut joskus populistisesti esittivät, että heidän perheensä ei lapsilisää tarvitse, että he luopuvat siitä. Eivät luopuneet sitten lopulta, ja lapsilisät niillekin perheille menivät, ja niille ne myös kuuluivat. Ideahan on nimenomaan tasata verotusta lapsiperheiden ja lapsettomien välillä, ja siinä tämä lapsilisä on toiminut hyvällä tavalla. Niin kuin tässä esityksessä sanotaan, lapsilisä ei ole veronalaista tuloa eikä sitä pääsääntöisesti oteta tulona huomioon tulovähenteisissä toimeentuloturvetuoksissa tai tulosidonnaisissa asiakasmaksuissa, ja tästä johtuen yksinhuoltajakorotuksen korotus kasvattaa yleensä yksinhuoltajatalouden nettotuloja vastaavalla euromäärällä, mutta poikkeuksena tämä edustaja Hännisen esille nostama toimeentulotuki, jota määrätessä lapsilisä otetaan tulona huomioon, ja näin ollen toimeentulotukea saavan yksinhuoltajatalouden tulot eivät siten kasva korotuksen seurauksena tai ne kasvavat ainoastaan osalla siitä määrästä, jolla yksinhuoltajakorotus kasvaa.

Tämä esitys on yksi osa tätä kokonaisuutta, jolla halutaan nimenomaan lapsiperheiden asemaa nyt olla tukemassa, yksi merkittävä osa sitä kokonaisuutta, ja tässä on kuvattu hyvällä tavalla, miten tämä aikanaan edustaja Rinteen valtiovarainministeriaikana käyttöön otettu lapsivähennys, joka silloin määrättiin hänen toimestaan vain määräaikaiseksi eli vuosille 2015—2017, ei ole toiminut tehokkaalla tavalla, ja sen takia, niin kuin Rinne jo itse silloin esitti, että se on vain määräaikainen ratkaisu, sitä ei nyt jatketa vaan kohdennetaan tehokkaammin tätä niille perheille, joille sitä apua eniten tarvitaan. Tässä esityksessä hyvin tuodaan esille niitä toimenpiteitä ja sitä, miten esimerkiksi tämä kohdentuu ja auttaa

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

jopa paremmin näitä perheitä kuin tuo aiempi lapsivähennys, sillä näistä yksinhuoltajaperheistä monet eivät päässeet täyteen lapsivähennykseen oman verotuksensa kautta.

Arvoisa puhemies! Hivenen ylitän tuota aikaa käymällä läpi myös nämä muut toimenpiteet, joita nyt valtiovarainministeri Orpon ensi vuoden budjettiesityksessä lapsiperheille tulee. Varhaiskasvatusmaksuja alennetaan ensi vuonna 70 miljoonalla eurolla, ja alennukset kohdistuvat nimenomaan pieni- ja keskituloisille ja toisen lapsen sisaralennus nostetaan 50 prosenttiin. Kokonaan maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin ensi vuoden alussa tulee 6 700 suomalaista perhettä. Keskituloisen lapsiperheen varhaiskasvatusmaksut alenevat ensi vuonna yli 1 200 eurolla, tämäkin osana nimenomaan tähän lapsivähennyskysymykseen, eli nyt sen vaihtoehtona alennetaan varhaiskasvatusmaksuja niin merkittävästi, että ihan tavallisen suomalaisen perheen varhaiskasvatusmaksut alenevat yli 1 200 eurolla vuodessa. Lisäksi maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilu otetaan käyttöön, ja kokoomus on esittänyt, että meidän tavoitteenamme pitää olla se, että pikkuhiljaa varhaiskasvatus saadaan maksuttomaksi ja mahdollisesti kaikki lapset laadukkaan, korkeatasoisen varhaiskasvatuksen piiriin, mitä meillä Suomessa tekevät korkeasti koulutetut ammattilaiset.

16.27 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sehän on totta, että hallitus tekee pienen korotuksen lapsilisään, mutta samalla unohtaen tyystin kaikki muut päätökset, mitä tällä kaudella on tehty. Yksi esimerkki tästä on, että hallitus ei jatka verotuksen lapsivähennystä, joten pieni- ja keskituloisten lapsiperheiden verotus kiristyy — siis ainoana väestöryhmänä. Verotuksen lapsivähennys luotiin viime hallituskaudella KD:n vaatimuksesta.

Hallituksen 5 euroa kuussa yksihuoltajalle tarkoittaa nelilapsisessa perheessä 240 euroa vuodessa lisää, kun siltä samalla viedään lapsivähennyksen muodossa 400 euroa. Siis perhe saa 240 euroa vuodessa mutta menettää 400 euroa. Tappiota siis heillekin, ja muille pelkkää veronkiristystä.

Päivähoitomaksujen alennus on toki hyvä asia, mutta nämä plussat ja miinukset eivät välttämättä osu samaan perheeseen. Jollakin siis kompensoituu, mutta usealla tiedossa pelkkiä veronkorotuksia.

16.28 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Östman nyt vain poimii muutamia kohtia tästä kokonaisuudesta ja ei ole näköjään lukenut tätä hallituksen esitystä, missä hyvin selkeästi tuodaan esille se, miten tämä johtaa taloudellisesti parempaan lopputulokseen monien lapsiperheiden osalta, ja sitten todetaan, että samoin tapahtuu, jos verovelvollisen tulot eivät niiden vähäisyyden vuoksi riitä lapsivähennyksen täysimääräiseen hyödyntämiseen. Kun lapsivähennys otetaan nyt pois, niin sen vaihtoehtona tulee se, että me alennamme 70 miljoonalla eurolla varhaiskasvatusmaksuja, ja se tarkoittaa, että lapsivähennyksen sijaan ihan tavallisen suomalaisen perheen varhaiskasvatusmaksut alenevat ensi vuonna yli 1 200 eurolla, ja tämä kokonaisuus, näiden muiden päätösten lisäksi, joista yksi nyt on tänään käsittelyssä, nostaa tämän positiiviseksi.

16.29 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen sekä lukenut että laskenut — siis sekä lukenut että laskenut — ja poiminut tämän esimerkin, tämän epäkohdan, jonka mainitsin: Vaikka maksetaan 240 euroa lisää vuodessa tietyille perheille, mutta samalla kun tämä lapsivähennys poistuu, heiltä viedään 400 euroa. [Timo Heinosen väli-

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

huuto] — Joo, mutta niin kuin kuulitte myöskin puheenvuorossani, niin joillekin se kompensoituu varhaiskasvatusmaksun alennuksen muodossa mutta toisille ei.

16.30 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tuohon äskeiseen debattiin täytyy todeta, etten taida vieläkään olla kuullut, mistä ne varhaiskasvatusmaksujen alennukset nyt sitten otetaan. Että joutuvatko kunnat kaivamaan ne kukkarostaan ja korottamaan veroja tai leikkaamaan muista palveluista, kun se kiinteistöveron korotukseen nyt ei mennyt ihan suunnitellulla tavalla? [Timo Heinonen: Nimenomaan meni!]

Mutta itse tähän esitykseen kommentoiden täytyy todeta, että onhan tässä yksi hyvä asia, eli kyllähän tässä lapsilisiä osaltaan nostetaan, ja nostaminen on tietysti aina parempi kuin leikkaaminen. Mutta noin muuten tämä hallituksen poukkoileva perhe- ja lapsipolitiikka ei kyllä erityisiä kiitoksia ansaitse. Linjana tuntuu olevan lähinnä se, että leikataan sieltä ja täältä perhe-etuksien suhteen ja korotetaan maksuja toisaalta, ja nyt sitten annetaan toisella kädellä pikkusen takaisin. Eli niin kuin esimerkiksi edustaja Hänninen äsken hyvinkin kuvaili, monen lapsen yksinhuoltaja joutuu turvautumaan toimeentulotukeen ja tämä esitys ei heidän asemaansa hyödytä millään tavalla. Sitten taas on tämä kysymys työssäkäyvien perheellisten ihmisten, erityisesti yksinhuoltajalapsiperheiden lapsivähennyksestä, jota hallitus on nyt poistamassa, ja sillä on suurempi vaikutus kuin tällä pienellä paikkauksella. Tätä ei minun omasta mielestäni eikä perussuomalaisten mielestä pitäisi tehdä. Odotankin hallitukselta vaikuttavampaa ja kokonaisvaltaisempaa perhepolitiikkaa kuin nämä pienet paikkaukset.

16.31 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Jatkan edustaja Mäkelän hyvistä puheenvuorosta.

Tässä lakiehdotuksessa on tosiaan esitetty yksinhuoltajakorotuksen tasokorotusta 4,75 eurolla kuukautta ja lasta kohti. Se on toki positiivinen muutos, se täytyy tunnustaa. Elikkä tässä yksinhuoltajakorotus nousisi siis 53 euroon ja 30 senttiin kuukaudessa, mutta kuten täällä on jo todettu — edustaja Hänninen sen muun muassa toi esille — tämä tasokorotus ei vaikuta toimeentulotukea saavien perheiden tuloihin ainakaan täysimääräisesti, mikä on hyvin valitettava ongelma. Lisäksi kokonaisuus tulee tosiaan huomioida huomattavasti laajemmin kuin pelkästään tämän yksinhuoltajakorotuksen osalta, eli lapsivähennys otettiin siis käyttöön vuonna 2015 kompensoimaan näitä rajuja silloisia lapsilisien yli 8 prosentin leikkauksia. Nyt tämä hallitus on poistamassa lapsivähennyksen. Tämä asialahan on aivan oikein nostettu esille hallituksen esityksessä, jossa todetaan, että kun verotuksen lapsivähennys on siis 50 euroa per lapsi huoltajaa kohti kahden huoltajan perheissä ja vastaavasti 100 euroa yksinhuoltajille, jos vanhempien tulot ovat tiettyjen tuloarajojen sisällä, niin tämän lapsikorotuksen tasokorotuksen ja lapsivähennyksen poistamisen yhteisvaikutus on se, että pieni- ja keskituloisille lapsiperheille, muun muassa yksinhuoltajalle, yhteisvaikutus on 43 euroa vuodessa negatiivinen lasta kohti ja kahden huoltajan perheissä jopa 100 euroa lasta kohti, pahimmillaan siis jopa 400 euroa vuodessa tulonmenetystä.

Nykyisen hyvin matalan syntyvyyden oloissa lapsiperheiden elinolosuhteita tulee kohentaa, ei heikentää. Siksi perussuomalaiset on tehnyt lakialoitteen, jossa esitetään lapsivähennyksen voimassaoloajan jatkamista, ja toivon, että hallitus [Puhemies koputtaa] tulee järkiinsä ja jatkaa lapsivähennystä myös ensi vuonna.

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

16.33 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä lapsilisälain 7 §:n muuttaminen on herättänyt erittäin tiukkaakin keskustelua, mutta tärkeintä tässä kuitenkin on se, että niitä perheitä, joilla taloudellinen tilanne on heikko, aidosti tuetaan. Siihen, mikä on se maailman paras keino, minun järkeni ei riitä sanomaan muuta kuin sen, että tärkeintä näille toimeentulotukea saaville perheille, olkoon se vaikka yksinhuoltajaperhe, olisi, että saataisiin ihmisille töitä. Se on pitkässä juoksussa ainoa ja oikea tie, koska erilaisten tukien varassa eläminen pitkässä juoksussa on kovin ongelmallista. Tämän takia esimerkiksi nyt, kun olemme käyneet keskustelua siitä, että valtiontalouden tilanne on olennaisesti parantumassa, hyvää vauhtia, arvoisat edustajakollegat, liian vähälle huomiolle jää se, että kuntataloudet ovat parantuneet viimeisen kahden vuoden aikana todella rajusti.

Meillä olivat edellisen hallituksen aikaan kuntataloudet rajusti miinuksella. Jos oikein muistan, noin 20 kuntaa oli kriisin partaalla, keikkuivat siinä, että joutuvatko valtiovarainministeriön kuntaosaston selvittelyn kohteeksi, pystyvätkö enää asioitaan hoitamaan. Sellainen kunta, joka on tuollaisissa vaikeuksissa tai lähestymässä sellaisia vaikeuksia, että kunnan olemassaolo on aidosti uhattuna, ei varmasti pysty kehittämään lasten kouluolosuhteita, ei varhaiskasvatusta, ei sosiaali- ja terveyspalveluita, ei yhtään mitään.

Viime vuonna kuntatalous oli jo yli 400 miljoonaa plussalla. Sellaisessa kunnassa, jolla on talous kunnossa... Esimerkiksi kotikunnassani tiedän, että varhaiskasvatusmaksuja ei ole peritty ja lapset saavat korvauksetta sen varhaiskasvatuksen päiväkodissa, ja hyvin joustavasti. Se osoittaa konkreettisesti sen, että jos kunnalla on oikeasti mahdollista sijoittaa rahaa palveluihin, joista lapsiperheiden palvelut ovat ykkössijalla, ja samoin koulutuspalvelut, ala-aste, yläaste ja varhaiskasvatus ja näin edelleen, ovat kunnossa, niin se voi tapahtua ainoastaan hyvinvoivassa kunnassa, jossa on talous kunnossa. Tämä on jäänyt liian vähälle huomiolle, [Puhemies koputtaa] ja tähän pyydän arvoisia kollegoita kiinnittämään enemmän huomiota.

16.35 Katja Hänninen vas: Arvoisa herra puhemies! Täytyy kyllä kiittää edustaja Heinosta hyvästä puheenvuorosta, elikkä kyllä hänellä ihan aito huoli liittyy tähän lapsiperheiden toimeentulokysymykseen, ja tietysti mekin täällä vasemmalla laidalla olemme iloisia siitä, että yksinhuoltajakorotus esitetään ja tulee, vaikka tämä määrä 4,75 on hyvin marginaalinen. Sitten on tietenkin, niin kuin täällä edustajat ovat esittäneet, tehty myös näitä heikkennyksiä, jotka vaikuttavat lapsiperheiden toimeentuloon samanaikaisesti, elikkä tämänöinen plus miinus nolla -tilanne kyllä on väistämätön, ja ehkä joissakin perheissä todellakin voi mennä negatiivisenkin puolelle. Siinä mielessä on hyvä peräänkuuluttaa tämmöistä kokonaisvaltaista perhepoliittista ratkaisua ja strategiaa, millä oikeasti tämä lapsiperheköyhyys saadaan poistettua, sillä meillä 2014 oli yli 63 000 lapsiperhettä köyhyysrajan alapuolella ja eli köyhyydessä ja näissä perheissä oli 126 000 lasta. Tämä on valtava määrä. Suomessa, joka on hyvinvointivaltio, rikas maa, tällaista ei pitäisi olla. Meillä on kaikki keinot — verotukselliset keinot, tulonsiirtokeinot — auttaa näitä perheitä ja saada heidät nostettua pois tästä köyhyydestä ja köyhyysvaarasta ja sillä tavalla myös ennalta ehkäistä syrjäytymiskierrettä ja pahoinvointia.

Kyllä me isojen kysymysten äärellä täällä tänään olemme. Minä harmittelen sitä, että tähän lakialoitteeseeni, johon pyysin kaikilta edustajilta allekirjoitusta, vasemmistoliiton lisäksi tuli vain yksi ainoa ulkopuolisen edustajan allekirjoitus. Se oli edustaja Karimäki vihreistä, ja muita tämä asia ei sillä hetkellä kiinnostanut. Ehkä oli kiireitä tai muuta, mutta toivoisin, että tätä asiaa hallitusrintamassa sitten vietäisiin kuitenkin eteenpäin. Vuonna 94

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

Esko Ahon hallitushan poisti tämän lapsilisän etuoikeutetuista tuloista. Vaikka silloinkin yksinhuoltajakorotusta lisättiin, niin kyllä tämä oli auttamaton heikennys juuri niille perheille, jotka kaikista eniten tästä tilanteesta kärsivät, [Puhemies koputtaa] eli näitten toimeentulotukea saavien perheiden osalta.

16.38 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Edustaja Hänninen, minä olisin mielelläni kyllä allekirjoittanut. Voin kertoa, että RKP:n varjobudjetissa tämä on meillä sisällä. Olen itse toiminut ministerinä jo vuonna 99 sosiaali- ja terveysministeriössä, ja minun on vieläkin hyvin vaikea ymmärtää tätä logiikkaa, miksi tämä yhteensovittavuus on toimeentulotuen kanssa. Lapsilisäthän on periaatteessa ajateltu niin, että niiden idea ei ole tasata tuloeroja vaan nimenomaan lapsiperheiden ja muiden eroja. [Peter Östman: Juuri näin!] On joku syy, minkä takia esimerkiksi virkamiehistössä on sosiaali- ja terveysministeriössä erittäin suuri vastustus sille, että tämä yhteensovittavuus katkaistaan. Olisi mielenkiintoista kuulla, onko hallituksessa nyt pohdittu, koska minä luulen, että se edellyttää kyllä vähän erityisiä toimenpiteitä päättäjiltä ja että se on liian pieni asia, jotta se aina hallituksessa nousisi. Mutta tämä on se ainoa tapa, millä oikeasti voisi auttaa juuri niitä kaikkein pienituloisimpia, että kaikki ne lapsilisät ja yksinhuoltajalisät, joita kuitenkin on vuosien mittaan aina yritetty jollain tavalla korjata, myös kohdistuisivat sinne kaikkein köyhimmille. Minä luulen, että useimmat kansanedustajat eivät välttämättä edes tiedä, että näin ei ole. Toivon oikeasti, että te onnistuisitte tässä. Minä en onnistunut silloin 99, mutta meidän varjobudjetissamme se on, ja ehkä osaan tänään voimakkaammin sitä vaatia.

16.39 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Itse suhtaudun lapsilisään juuri niin, että haluan, että se tulee kaikille. Minun mielestäni se on sen kantava periaate. Sen takia ymmärrän tämän huolen äärimmäisen hyvin, mikä tässä keskustelussa on vasemmistoliiton edustaja Hännisen toimesta esille nostettu ja mitä muutkin ovat esillä pitäneet.

Mutta oikeastaan se, minkä takia halusin tämän puheenvuoron ottaa, on se, että kiinteistöveroasia meni suunnitellusti, eikä niin kuin edustaja Mäkelä väitti, ettei mennyt suunnitellusti. Se meni nimenomaan suunnitellusti. Eli se oli yksi vaihtoehto, että kiinteistöveron alarajoja voidaan nostaa, jos tilanne sitä vaatii. Ja nyt kun tarkasteltiin tilannetta, niin kuin tässä edustaja Hoskonen esille toi, niin meillä kuntatalous on merkittävästi paremmassa tilanteessa ja itse asiassa ne tavoitteet, mitä kiinteistöverolle asetettiin, pystyttiin täyttämään ilman tätä pakkokorotusta. Silloinhan hallitus on järkevä, kun toteaa, että emme tee sitä, kun siihen ei ole pakkoa. Tässä esityksessä tuodaan esille se, millä tavalla tämä korotus toimii esimerkiksi osalla perheitä jopa paremmin kuin tuo lapsivähennys.

Alleviivataan nyt vielä se, että hallitus ei siis ole lapsivähennystä lopettamassa, vaan se loppuu automaattisesti. Sosiaalidemokraattien edustaja Rinnekään, joka oli valtiovarainministerinä, ei esittänyt sitä pysyväksi, vaan hän esitti sen vain määräaikaiseksi, kahdeksi vuodeksi, ja hänen päätöksensä mukaisesti se päättyy nyt tämän vuoden jälkeen.

16.41 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Totean vielä kertaalleen, että tämä yksittäinen lakiesitys on todellakin kannatettava. Siinä ei ole sinänsä huomautettavaa. Mutta myös minä toivon, kuten täällä on jo useasta suusta tänään esitetty, että lapsiperheiden etuuksia ja verotusta koskevista muutoksista tehtäisiin laajempi kokonaisarviointi, jotta me päättäjät voisimme täällä eduskunnassa hieman laajemmin tutustua siihen, mikä näiden muutos-

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

ten yhteisvaikutus on lapsiperheille eri tuloluokissa, ja pystyisimme sitten tekemään myös aiempaa tasapainoisempia päätöksiä.

Tässä edustaja Hoskonen totesi edellä, että parasta lääkettä lapsiperheiden tilanteeseen on se, että huoltajat pääsevät töihin. Se on tietysti ilmiselvä tosiseikka. Kyllähän tämän hallituskauden alkupuolen päätösten aikana, kun perussuomalaisetkin olivat vielä hallituksessa, saatiin maan taloutta parempaan kuntoon, ja työllisyys on kohentunut, ja se on varmasti auttanut myös lapsiperheitä. Totuus kuitenkin on se, että tämän nyt toisessa käsittelyssä olevan lakiesityksen ulkopuolella mainittu lapsivähennyksen poistaminen — tai se poistuu siis automaattisesti, ellei hallitus sitä halua jatkaa — aiheuttaa ongelmia myös työssäkäyville lapsiperheille, joilla on pienet tulot. Sitä pidän ongelmallisena kollegoideni edustaja Östmanin ja myös edustaja Mäkelän tavoin.

Edustaja Heinonen puhui näiden etuuskien paremmasta kohdentamisesta, mutta kysehan on, mielestäni, kuitenkin säästöistä. Tämä varhaiskasvatusmaksujen alentaminen on periaatteessa hyvä asia, mutta se ei kuitenkaan kohdistu kouluikäisten lasten vanhemmille. Sitä vastoin tämä lapsivähennyksen poisto kohdistuu heillekin. Täytyy myös muistaa, että osa näistä varhaiskasvatusmaksujen alentamisiin tarvittavista [Puhemies koputtaa] säästöistä on vyörytetty tosiasiallisesti kuntien maksettavaksi.

16.43 Katja Hänninen vas: Arvoisa herra puhemies! Täytyy edustaja Biaudet'ta kiittää siitä, että RKP on ottanut omaan varjobudjettiinsa tämän asian ja tehnyt korjausliikkeen sitten tältä osin. Tämä on oikeasti tosi iso asia, ja tämä pitää pitää pinnalla ja keskustelussa. Tietenkin olen vähän yllätynyt itsekin siitä, että sali on näin tyhjä, koska ajattelin, että tämä lapsilisäasia ja lapsiperheiden toimeentulo kokonaisuutena olisi sellainen asia, joka meitä kaikkia keskusteluttaisi ja puhuttaisi ja josta me kaikki olisimme huolissamme, kun olemme kuitenkin nähneet eri tilastoja, joissa on hälyttäviä merkkejä siitä, että lapsiperheköyhyys on kasvussa. Tähän täytyy tarttua nyt, kun tämä aika on tässä, eikä odottaa sitä huomista.

Arvoisa puhemies! Haluaisin edustaja Hoskoselle myös todeta, että itsekin olen sitä mieltä, että totta kai, sanotaan näin, työ on parasta sosiaaliturvaa ja niin edelleen, mutta näille perheille, joissa tämä tilanne on akuutti ja työpaikkoja ei ole saatavilla, ei tässä tietystikään auta sanoa, että työ on parasta sosiaaliturvaa, vaan he tarvitsevat sinne nyt sen avun ja sen perustoimeentulon, jotta pystyvät elämään sitä sääntillistä elämää. Totta kai he varmasti jokainen sitä työtä pyrkivät saamaan, mutta jos ei työtä ole tarjolla, niin tavallaan tällä tämmöisellä hokemalla siinä ei kyllä paljon auta.

Varhaiskasvatusmaksujen alentaminen ja poistaminen ovat kannatettavia esityksiä, ja vasemmistoliitto on myös esittänyt, että varhaiskasvatusmaksusta luovuttaisiin. Tämä olisi myös yksi merkittävä tekijä juuri tämän lasten yhdenvertaisuuden näkökulmasta katsottuna.

16.45 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Todellakin, kun edustajakollegat ovat omina aikoinaan edellisten hallitusten aikaan olleet ehkä hallituspuolueenakin, niin hie-man ihmettelen sitä, että nyt sitten oppositioaikana se suuri viisaus löytyi. Minkä ihmeen tautta sitä ei käytetty silloin, kun oltiin hallitusvastuussa?

Joku mainitsi puheenvuorossaan tässä, että Esko Ahon aikaan tehtiin isoja leikkauksia. Varmaan kannattaa muistella sen verran sitä mennyttä aikaa, jos nyt siihen ei palaakaan, mutta pienen väläyksen vain siitä: Muistatte, miten Suomi oli karmeassa tilanteessa. Olim-

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

me joutumassa Kansainvälisen valuuttarahaston huomaan silloin sen takia, että kukaan ei meihin enää luottanut, elikkä ulkopuolista luototusta velkaa tarvitsevalle maalle ei ollut saatavissa enää. Olimme aivan veitsen terällä. Muistatte ne valtiovarainministeri Iiro Viinasen kommentit silloin, kun hän juoksi Kaukoidässä rahaa kerjäämässä, että saisiko vielä pikkuisen lainaa, että voisi palkat maksaa. Älkäämme niitä aikoja muistele, mutta otetaan niistä oppi.

Kuten äsken tuossa Team Finland -asiassa todettiin — edellisissä kohdissa ministeri Lintilä kertoili tästä tilanteesta, miten Suomen vienti vetää — nyt on laaja-alaista vientiä, ei ole kysymys pelkästään huippuristeilijöiden myynnistä vaan siitä, että kaikilla talouden aloilla on aitoa kasvua tällä hetkellä. Sen ylläpitäminen on meidän tehtävämme. Jos me kuvittelemme, että me silmänkääntötempuilla tästä toimeentulotukiloukusta selviämme ja jaamme tukia ja elämme onnellista elämää, yli 100 miljardia euroa velkaa omaava valtio, niin kannattaa pikkusen, vähäsen miettiä talouspoliittisia periaatteita ennen kuin lähtee sanomaan, että hallitus on tehnyt jotakin väärin. On varmasti tehty virheitä. Täydellisten ihmisten jono on kovin lyhyt. En ole vielä sellaista löytänyt, mutta pitää tietysti vajavaisilla voimilla etsiä koko ajan.

Mutta joka tapauksessa on tärkeää huomata, että talous kasvaa ja ihmisille saadaan töitä, ja myös niistä yhteiskunnan heikoimmista pidetään huoli. Tämä lapsilisä uudistus tältä osin on erittäin hyvä. Sitä lämpimästi kannatan, ja vielä enemmän kannatan sitä, että saadaan ihmisille töitä ja toimeentuloa — aitoa toimeentuloa, jolla pystyy itse omasta perheestään huolehtimaan ja keräämään itselleen myös sitä paljon tarvittavaa eläketurvaa sitten, [Puhemies koputtaa] kun aika on.

16.47 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tuo vastaus, jonka sain muun muassa edustaja Heinonselta siihen, että mistä ne rahat siihen varhaiskasvatusmaksujen alentamiseen otettaisiin, ei ollut oikeastaan se vastaus, jota olisin toivonut, koska ainakin tähän asti olen ymmärtänyt, että hallituksella on ollut periaate, että kuntien velvoitteita ja maksurasituksia ei lisätä, vaan jos kunnille annetaan joitakin uusia tehtäviä, niin valtiolla on niihin osoittaa rahat. Ei niiden kuntien tilanne juuri tällä hetkellä erityisen kehuttava ole. Kyllä siellä on monissa kunnissa säästöpäätöksiä, korkeita veroprosentteja, homekoulukorjauksia, paisuvia investointibudjetteja ja velkaantumista. Ei siellä ole liikaa rahaa, että valtio voisi noin vain kaataa sinne niskan velvoitteita tehtäväksi.

Mutta nyt kun puhutaan tulonsiirtojen kohdistamisesta, niin aika paljon liikaa tulee esille mielestäni painoarvo tähän, että alennetaan varhaiskasvatusmaksuja. Miksei huomioitaisi samalla myöskin sitä, että monet lapset ovat kotihoitossa ja myös niiden perheiden asema pitäisi huomioida? Esimerkiksi lapsivähennys vaikutti myös niiden perheiden asemaan aivan toisella tavalla, kun tämä varhaiskasvatusmaksu ei vaikuta ollenkaan.

16.48 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Muistan itsekin aikoja 90-luvulla, olin myös silloin eduskunnassa, ja yritin tässä ihan rehellisesti tarjota avointa kättä, että olisi oikeasti voinut keskustella edustaja Hoskosen kanssa myöskin asioiden ratkaisemisesta, ja mielestäni me olimme erittäin kohteliaita tällä puolella, emmekä pelanneet mitään oppositio—hallitus-peliä vaan oikeasti olemme huolissamme tästä asiasta. Olen ajanut tätä toimeentulotuen ja lapsilisien yhteensovittamisen katkaisua niin kauan kuin muistan.

Mielestäni on myös hyvä oppia niistä 90-luvun laman ajoista — me tiedämme, mitä me emme ehkä silloin tienneet. Silloinkin oli mielenkiintoista, miten itse asiassa oli helpompi

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

saada poliittisia päätöksiä perustoimeentulotukien ja perusosien suuruuksista, kun taas ansiosidonnaisista ja niistä, joissa oli takana suurempi etujoukko, oli huomattavasti vaikeampi löytää niitä säästökohteita, ja muistan, että nuorena kansanedustajana tämä oli erittäin hämmentävää. Me opimme silloin tutkimuksista lapsiperheistä lamavuosien jälkeen, että se vaikutti erittäin paljon myös lasten tulevaisuuteen, ja varsinkin se työttömyys tietenkin vaikutti myöskin lasten hyvinvointiin.

Tarkoituksena oli aidosti puhua siitä ja keskustella tästä asiasta, että jos me voisimme löytää tähän ratkaisun. Kysymys ei ole maan taloudesta, vaan kysymys on siitä, että kun me päätämme nostaa lapsilisä tai korottaa yksinhuoltajakorotusta, niin sen pitäisi kohdistua ainakin niille kaikkein köyhimmille. Kysymys ei ole mistään muusta kuin tästä. Itse asiassa aika yksinkertainen asia, mutta tämä on ollut hyvin vaikea toteuttaa, ja nyt pyydän, että voidaan yhdessä sitten yrittää löytää tähän ratkaisua.

16.50 Katja Hänninen vas: Arvoisa puhemies! Se ongelma, mikä tähän lapsilisätilanteeseen liittyy toimeentulotukea saavien perheiden osalta, on se, että miksi minä kansanedustajana saan neljästä lapsesta lapsilisät mutta se köyhä, joka joutuu leipäjonosta hakemaan sen jokapäiväisen leipänsä ja jolla on ne lapset huollettavana, ei niitä saa. Minusta tässä on aika iso epäoikeudenmukaisuus, edustaja Hoskonen. Ei ole kyse siitä, että haluttaisiin elää joillakin tukiaisilla tai sosiaalietuuksilla. Minä en usko siihen ollenkaan vaan siihen, että ne ihmiset tarvitsevat, ne ovat heille välttämättömyys, he eivät pärjää muuten, ja sen takia tämä minua huolestuttaa.

Arvoisa puhemies! Lapsen puolesta -ryhmä on tehnyt keskustelualoitteen — siitä on jo varmaan reilu vuosi aikaa — että puhuttaisiin tässä salissa laajemminkin lapsiperheköyhyydestä ja juuri niistä ratkaisuista, niin kuin edustaja Biaudet korosti. Eli me olemme tässä salissa minun mielestäni etsimässä ratkaisuja ongelmiin emmekä ainakaan tekemässä lisää ongelmia, niitä on jo ihan riittävästi, että siinä olen kyllä muiden edustajien kanssa samaa mieltä.

Ja se, miksi otin esille Esko Ahon hallituksen vuonna 94, johtui vain siitä, että silloin tehtiin tämä muutos lapsilisän osalta. Elikkä silloin nostettiin kyllä yksinhuoltajakorotusta, mutta samalla lapsilisästä poistettiin tämä etuoikeutus, elikkä se otettiin sitten huomioon tulona toimeentulotukea haettaessa. Mutta sitä ennen tätä ei tehty, ja sen takia näen, että tässä voitaisiin ottaa korjausaskel eteenpäin, tai oikeastaan taaksepäin, ja uudelleen tehdä lapsilisästä etuoikeutettu tulo, jolloin se oikeasti kuuluu lapselle universaalisti, lapsen elatusta varten ja tasaamaan perheellisten ja perheettömien tuloeroja. Silloin tämä toteutuisi. Silloin olisi oikeudenmukaisempi tila tältä osin.

16.52 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustajakollegoille hyvistä neuvoista ja ystävällisistä sanoista. Todellakin, tämäkin hallitus aivan varmasti haluaa sitä, että lapsiperheillä menee hyvin ja lapset voivat hyvin. Kyllä se on Suomen tulevaisuus näin itsenäisyyden juhluvuonna. Lapsissa on meidän tulevaisuus, se on kiistaton tosiasia.

Mutta kun me teemme tätä työtä täällä eduskunnassa, niin minä toivon, että sellainen näkökulma otetaan myös huomioon, että hoidettaessa niitä ongelmia, mitä aloittavalla hallituksella omana aikanaan aina on — Ahon hallitus, Sipilän hallitus tai kenen muun tahansa hallitus — eletään sitä hetkeä. Ja nyt tämäkin pieni muutos lapsilisiin on erittäin tervetullut, kuntatalouden vahvistuminen on aivan varmasti tervetullut, työpaikkojen ja työttömyyden väheneminen on aivan varmasti tervetullut. Pitää muistaa, että meillä pahimmil-

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

laan meni 7 miljardia euroa työttömyyden hoitoon. Nyt on se saatu melkein puolitettua, ja samalla tiellä pitää jatkaa. Emme ole vielä edes sen reitin puolivälissä.

Pitää muistaa, että Suomen talous meni kahdeksan vuotta väärään suuntaan, karneaa alamäkeä kolinalla. Sanotaan, että 2008 lokakuusta tuonne vuoteen 2015 asti mentiin hurjaa vauhtia alamäkeä. Emme ole vielä saavuttaneet sitä bkt:n tasoa, mikä meillä oli vuonna 2008. Eli tässä on se suuri ydin, ja siitä nimenomaan heikommat hyötyvät kaikista eniten. Joku viisas valtiomies sanoi aikoinaan, että vahva valtiontalous on köyhien paras ystävä. Ja se muuten pitää paikkansa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta Hallituksen esitys HE 164/2017 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 165/2017 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 166/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

16.54 **Katja Hanninen vas:** Arvoisa herra puhemies! Täytyy tässä sanoa, että vaikka kyseessä onkin tällainen teknisluonteinen hallituksen esitys, jossa muutetaan valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle annettua lakia, niin toivoisin, että Suomessa vihdoinkin ryhdyttäisiin sanoista tekoihin Istanbulin sopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi. Sen takia otin tämän puheenvuoron, vaikka onkin vähän ehkä

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

asian vierestä, mutta koska turvakotiverkostoasiat ovat meille kaikille tärkeitä, niin ajattelin, että tähän asiayhteyteen se kuitenkin voisi kuulua.

Nimittäin olisi tosi hienoa, että näin Suomen 100-vuotisjuhlavuonna hallitus osoittaisi riittävät taloudelliset resurssit lähisuhdeväkivallan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi ja että saataisiin tämä turvakotiverkosto vihdoinkin vastaamaan asiakasmääriä ja että se olisi helpommin saavutettavissa.

Turvakotipaikkoja on tällä hetkellä vain 118, mutta tämä Istanbulin sopimus velvoittaisi 550 paikkaan. Ja nyt sitten pitäisi kysyä ehkä hallituksen edustajilta, että aiotteko edistää hallituksen sisällä sitä, että Suomi vihdoinkin rupeaisi noudattamaan tätä Istanbulin sopimusta ja kohdentaisi tänne turvakotiverkostoon vaadittavat 40 miljoonaa euroa vuosittain, jotta voitaisiin nämä edellytykset täyttää. Tällä hetkellä on muistaakseni vain reilu 13 miljoonaa tämä raha, mikä turvakotiverkostolle osoitetaan vuosittain budjetissa.

16.56 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Asiasisältö on hyvin pitkälti sama kuin edustaja Hännisen puheenvuorossa. Eli turvakodit ovat surullinen mutta välttämätön osa yhteiskuntaamme, ja niiden rahoituksen pitäisi olla mieluummin nouseva kuin laskeva, sillä perheväkivallan kohteena tai sen uhan kohteena olevien naisten, lasten ja miesten kynnyksen lähteä turvakotiin pitää tilanteen niin vaatiessa olla pieni.

On kuultu paljon puheita siitä, että turvakotiin ei pääse, kun siellä on liian täyttä. Haluaisinkin kuulla hallituksen suunnitelmista turvakotien rahoituksen ja toiminnan turvaamiseksi. Nyt tällä hetkellä se toiminta ja rahoitus monissa tapauksissa on vähän turhankin paljon vapaaehtois pohjalla, mikä on tietysti siinä mielessä hyvä asia, että kyllähän kolmatta sektoria näissä asioissa aina kannattaa hyödyntää, mutta sen perusrahoituksen kuitenkin olisi syytä tulla yhteiskunnalta ja valtiolta näinkin tärkeässä asiassa.

16.57 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Mikäli oikein muistan ulkoa tämän vuoden budjettikirjan, niin turvakodeille on varattu tulevalle vuodelle hieman enemmän rahaa kuin kuluvana vuotena on käytettävissä. Eli mikä pikkusen suunta on positiivinen, mutta kannattaa kiinnittää huomio kuitenkin siihen, että ne olosuhteet, mitkä yhteiskunnassa tällä hetkellä vallitsevat, ovat kuitenkin lapsiperheille kovat, niin kuin monessa puheenvuorossa on tullut todettua, ja monessa perheessä ne ongelmat kärjistyvät sitten niin paljon, että kunnissa joudutaan puuttumaan niiden perheiden tilanteisiin, äärimmäisenä toimenpiteenä esimerkiksi lasten huostaanotto, joka on todella raju toimenpide. Kunnat hoitavat sen tehtävän kyllä minun mielestäni hyvin, ja näitä turvakoteja tarvitaan sitten esimerkiksi väkivaltatilanteissa.

Olen ihmetellyt tässä eduskunnassa sitä, että kun keskustellaan esimerkiksi huumausaineista, niin huumausaineet ovat varmasti se toimintaympäristö, jossa näitä murhenäytelmiä näytellään. Huumausaineiden käytöstä aiheutuvat ongelmat johtavat monesti perheen menemiseen turvakotiin, koska siihen monesti liittyy väkivaltaa ja monia muita kielteisiä ilmiöitä. Ja silti tässäkin talossa on henkilöitä, jotka kannattavat esimerkiksi kannabiksen vapauttamista. Aivan käsittämätöntä touhua, että meillä kannatetaan esimerkiksi kannabista, joka johtaisi tulevaisuudessa sitten kovempien huumeiden käyttöön, ja se olisi vakava juttu. Minkä tautta näistä asioista ei keskustella niin kuin avoimesti, tai siis keskustellaan avoimesti, mutta näin perusteettomia puheenvuoroja kuulee ja lehdistä saa lukea? Olen ihmetellyt, mitähän järkeä tässä on. Kyllä minun mielestäni lainvalvonnan pitää olla sillä tasolla, että huumausaineiden käyttö pidetään tässä maassa mahdollisimman vähäisenä ja

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

mielellään nollana ja että ihmisistä huolehditaan. Turvakoti on totta kai se viimesijainen vaihtoehto pienten lasten ja vanhempain turvaamisessa, mutta se on kuitenkin niin, että yhteiskunta siitä sen vastuun kantaa, jos lainvalvontaan ja poliisitoimeen ei saada määrärahoja ja ongelmat kärjistyvät sille tasolle, että joudutaan puuttumaan näin rajuilla keinoilla perheiden elämään.

16.59 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Istanbulin sopimuksen toteuttaminen on yksi hallituksen hyvistä lupauksista. Tässä on yksi askel, ja tässä itse asiassa järjestellään vain nyt sitten näitä hallinnollisia päätöksiä siitä, miten turvakotipalveluita hankitaan. Hallitus on myös lisännyt hiukan varoja, niin että jokunen turvakoti voidaan rakentaa, mutta tarve on todella suuri. Naisiin kohdistuva väkivalta on Suomen suurin ihmisoikeusongelma, ja voisi odottaa, että se saisi enemmän huomiota myös hallituksen budjetissa. Istanbulin sopimus edellyttää myös, että meillä olisi raikaukskriisikeskuksia, jotka voisivat tukea ihmisiä, raikauksen uhreja, tässä tilanteessa ja jakaa osaamista.

Yksi erittäin huono heikennys tästä pienestä, myönteisestä lisärahaista riippumatta on se, että kun valtio on nyt ottanut maksettavakseen turvakotien toiminnan, niin samalla se on päättänyt, että niitä palveluita, joita annetaan turvakodeissa ihmiskaupan uhreille, ei enää kateta, ja se on mielestäni kyllä erittäin suuri ongelma, että erotetaan naisiin kohdistuva väkivalta siten, että heikennetään edellytyksiä antaa palveluita turvakotimuodossa ehkä vielä kaikkein heikoimmassa asemassa oleville, monesti ulkomaalaistaustaisille mutta myöskin suomalaistaustaisille ihmisille. Odotan, että hallitus mitä pikimmiten ratkaisee tämän ihmiskaupan uhrien auttamis- ja turvakotiongelman.

17.01 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa herra puhemies! Kiitän kollegoita, että nostitte Istanbulin sopimuksen ja tämän aihealueen esiin. Toimin Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnassa, ja meiltä suomalaisilta usein kysytään, mikä meidän tilanteemme tässä asiassa on. Valitettavasti olen joutunut vastaamaan, että emme ole sen sortin edelläkävijä kuin toivoisin, että Suomi olisi. Meidän kannattaisikin yhdessä miettiä parempia keinoja Istanbulin sopimuksen tavoitteiden toteuttamiseksi, ainakin viimeistään ennen kuin joudumme sitten monitorointiin, jos asia ei tästä parane.

Ihmiskaupan uhrien tunnistaminen ja auttaminen on yksi keskeinen kysymys. Kiitos edustaja Biaudet, että nostitte sen esiin. Tämän lisäksi meillä on järjestelmässä myös muita aukkoja. Emme aina tunnista ihmisten ongelmia ja tällöin emme pysty heitä myöskään auttamaan. Pakkoavioliittoihin liittyy kysymyksiä, jotka ovat vielä ratkaisematta, ja lähisuhdeväkivallasta ja perheväkivallasta edelleen merkittävä osa jää piiloon. Meidän kannattaa näihin kaikkiin puuttua.

Turvakoteihin on toki satsattu jonkun verran, mutta mielestäni on päivänselvää, että tässä nykyisessä tilanteessa, jossa sosiaaliset ongelmat myös usein kasautuvat, turvakotien määrä ei ole riittävä ja meidän täytyy jatkaa tätä kehitystä.

Viimeisenä: Minä jaan myös sen huolen siitä, että kaikenlainen päihteiden väärinkäyttö ja myös huumeiden käyttö vaikuttavat osaltaan tähän kokonaisuuteen. Mutta sen verran edustaja Hoskoselle haluaisin kommentoida, että minun tietääkseni kannabikseen ei liity kyllä lähisuhdeväkivaltaelementtiä. Sen vaikutus on hyvin erilainen. Toki se on laitton huume ja siihen liittyy omat ongelmansa, ja totta kai voidaan argumentoida, että laittomien huumeiden käyttö ylipäättään johtaa sellaiselle polulle, joka tuo sosiaalisia ongelmia mu-

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

kanaan. Mutta jos teillä on näyttöä siitä, että kannabis esimerkiksi aiheuttaa väkivaltaisuutta, mielelläni näkisin sen tutkimusaineiston.

17.02 Matti Semi vas: Arvoisa herra puhemies! Turvakotiasiat on hirmu tärkeä osa meidän yhteiskuntarakennetta tällä hetkellä, ja jos niitä tarvitaan lisää, niin sehän kertoo siitä, että meillä eivät ole asiat hyvin: meillä on tapahtunut semmoisia tilanteita, että lapsia täytyy viedä turvakotiin tai sitten puoliso lähtee turvakotiin väkivaltatilanteitten takia.

Itse kyllä näen sen asian, että meidän pitäisi enempi panostaa silloin näihin perhepalveluihin, jotta pystyttäisiin ennaltaehkäisemään, ettei tarvittaisi koko turvakotia. Tärkeintä olisi se ennaltaehkäisevä työ, mitä siellä kotona pystytään tekemään yhdessä jonkun ammattilaisen kanssa, mikä ohjaa sitä perhettä siihen oikeaan suuntaan ja jopa siihen malliin, että ei näitä alkoholiongelmia eikä muita vastaavia tule enää siinä perheessä. Mitä vähemmän me tarvitsemme turvakoteja, sen parempihan meidän yhteiskunta on. Näen hirmu tärkeänä sen puolen, että tämä ennaltaehkäisevä perhetyö pitäisi ottaa oikein isolla kädellä omaan elementtiin, koska meillä on menty nyt siihen suuntaan, että turvakoteja tarvitaan lisää. Silloin tämä perustyö on meiltä hukassa.

17.04 Katja Hänninen vas: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia edustaja Olli-Poika Parvi-
aiselle tuosta erinomaisesta puheenvuorosta. Kyllä meillä tietenkin semmoinen häpeätah-
ra tässä Suomen yllä leijuu, kun me emme saa tosiaan näitä Istanbulin sopimuksenkaan
velvoitteita täällä täytäntöön pantua. 2015 elokuussa tämä on astunut voimaan, mutta tääl-
lä vain kompuroidaan. Vaikka sinne nyt pientä positiivista virettä turvapaikkakotien rahoi-
tukseen olisi luvassakin ensi vuodelle, niin eihän se riitä. Jos puhutaan 40 miljoonan euron
tarpeesta ja sitten sinne jotakin 13:a tai 14:ää miljoonaa esitetään, niin se on kyllä autta-
mattomasti liian vähän.

On surullista, että joistakin turvakodeista on jouduttu jopa avuntarvitsijoita käännyt-
tämään ovelta pois, ettei ole ollut tilaa, ja tällaista ei saa tapahtua. Turvakodinhan pitää
olla sellainen helposti lähestyttävä, semmoinen matalan kynnyksen paikka, josta tietää,
että tänne on hyvä, tänne on luottamuksellista mennä ja saapua mihin aikaan vuorokaudes-
ta tahansa silloin, kun se hätä on suuri. Myös lapsille pitää olla selvää, että hekin ovat sinne
tervetulleita. Myös lapsiin kohdistuu valitettavasti perheväkivaltaa. Myös miehet sitä koh-
taavat, noin 15 prosenttia lähisuhdeväkivallan uhreista on miehiä, mutta pääsääntöisesti se
kohdistuu naisiin edelleenkin Suomessa. Kaikki väkivalta on tuomittavaa, kaikkeen väki-
valtaan pitää pystyä puuttumaan, ja tässä tietenkin nämä turvaverkot ja ennalta ehkäisevät
palvelut, päihdetyö ja psykologin palvelut, kaikki yhdessä muodostavat sen kokonaisuus-
den, jolla näitä perheitä me kaikki haluamme auttaa, mutta totta kai niiden resurssien täy-
tyy olla kunnossa ja meidän pitää näihin panostaa.

Tälläkin hetkellä varmasti on koteja, joissa on tilanne päällä niin sanotusti, ja siellä kär-
sitään, lapset voivat pahoin, ja olisi tärkeää, että me saamme kuitenkin tämän ongelman nä-
kyväksi. Kaikki avuntarvitsijat eivät valitettavasti uskalla ottaa [Puhemies koputtaa] yh-
teyttä viranomaisiin, eivät uskalla paeta sieltä kodista ja hakea itselleen apua.

17.06 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Olli-Poika Parviainen
epäili, ettei kannabiksen käyttöön liity mitään ongelmia. Kyllähän se on ihan satavarma,
että huumausaineen käyttöön yleensä, siihen polkuun, kun sille tielle lähdetään, liittyy
kaikki se paha, mitä tästä maailmasta löytyy, ja kovin helposti löytyykin. Jokainen sen tie-

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

tää, ja en rupea siitä teille luentoa pitämään, mutta kun katsoo noita lehtien uutisia, poliisien juttuja tuolta televisiosta, mitä on tehty niiden aineiden kanssa, niin kannattaisi pikkusen syventyä aiheeseen — en tarkoita, että pitäisi lähteä sille tielle, mutta kyllä se on niin väkivaltainen maailma, että sitä alkäämme kukaan toivoko edes pahimmissa painajaisissa.

Mutta mitä näihin turvakoteihin vielä tulee, niin uskon kyllä vakaasti siihen, että pitää pitää huoli siitä, että kunnat ovat hyvinvoivia ja ihmisillä on töitä, ja sitten siitä, että perheiden hyvinvoinnista huolehditaan — siinä esimerkiksi seurakunnilla on aivan ensiarvoisen tärkeä tehtävä. Seurakunnat tekevät omalla alueellaan erittäin hyvää lapsityötä, nuorisotyötä, perhetyötä, kaikkia mahdollisia töitä yhteisesti. Tiedän, että esimerkiksi kotikunnassani tätä työtä tehdään joka päivä, kymmeniä eri tilaisuuksia viikon aikana järjestetään erilaisille perheille, ihan pienistä lapsista vanhuksiin asti — kaikki tämä perhetyö on hyvässä hoidossa. Tähän kiinnitetään liian vähän huomiota, koska se yhteistyö, mikä sitä kautta syntyy, kun autetaan nimenomaan ihmistä siinä paikan päällä ja sillä hetkellä, on äärimmäisen arvokasta. Tässä nykyisessä yhteiskunnassa, jossa uskonnonvastaisuus ja seurakuntien vastaisuus ja kirkosta eroaminen on tehty suorastaan muodiksi, se on melkein pä kultti-ilmiö tässä yhteiskunnassa, unohdetaan täysin autuaasti — toki se sanan julistaminen on oma tarinansa — se lähimmäisen auttaminen, joka on kristinuskon yksi tärkeimpiä tehtäviä. Se näkyy seurakuntatyössä, mutta siitä vain ei haluta puhua mitään, ja ihme kyllä sitä tässä yhteiskunnassa halutaan näköjään ajaa kaksin käsin alas, mitä pidän erittäin harmillisena.

17.08 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Turvakotien perhepaikkojen määrä on tosiaan kasvanut yli 20 prosentilla tällä vaalikaudella, kahdessa vuodessa. Lukumäärä on siis parempaan päin mutta edelleen täysin riittämätön. Tähän Euroopan neuvoston asettamaan suositukseen meillä on edelleen todella, todella pitkä matka. Ja kyllä tämä turvakotipaikkojen määrä on syytä turvata jatkossakin.

Kuten tässä keskustelussa nyt on tosin tuotu jo esille, tietenkin tämä on enemmän seurausten kuin syiden hoitoa. Näitä erilaisia syitä on monia erilaisia, kuten muun muassa päihteiden käyttö, mielenterveysongelmat, työttömyyskin ja monet muut, jotka sitten johtavat siihen, että turvakodista on sitä turvaa lopulta haettava. Ja olen samoin sitä mieltä, että näihin syihin tulee mahdollisuuksien mukaan puuttua ennalta ehkäisevästi, ja siinä kolmas sektori on tarjonnut hyvää tukea, siitä kiitos heille, mutta toki myös valtiolla ja julkisella sektorilla on tässä edelleen paljon kehitettävää myös määrärahojen muodossa.

Yksittäiset kansalaiset ovat minua lähestyneet, ja hekin ovat olleet huolestuneita tästä huumeiden käytön lisääntymisestä, ja jaan kyllä itsekin tämän edustaja Hoskosen näkemyksen siitä, että kyllä meidän huumausaineiden käyttöä vastaan tulee pitää tiukka linja ja nollatoleranssi, ja kyllä me täällä eduskunnassa paitsi lainsäädännöllä myös puheillamme näytämme hyvin merkittävää esimerkkiä siitä, miten näihin hyvin ongelmallisiin päihteisiin, huumausaineisiin, tulee suhtautua. Mielestäni tulee olla erittäin, erittäin tiukkana niiden suhteen.

17.10 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa herra puhemies! Minun täytyy oikaista sen verran, edustaja Hoskonen, että tosiaan minä en sanonut, että kannabikseen ei liity mitään ongelmia. En tietenkään sanonut niin. Minä vastasin siihen asiaan, kun te tässä perheväkivaltakontekstissa ja ensikodeista puhuttaessa mainitsitte kannabiksen yhtenä haitan aiheuttajana, ja totesin, että kaikki laittomat päihteet ja huumeet toki aiheuttavat haittoja, mutta

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

minä viittasin siihen, että se kannabiksen vaikutus ei ole sellainen, että se itsessään ruokisi esimerkiksi väkivaltaisuutta. Se oli se, mitä tarkoitin sanoa.

Totta kai meidän täytyy suhtautua tiukasti siihen, että Suomessa on monenlaisia päihde-ongelmia tällä hetkellä, ja esimerkiksi se, mitä kovat huumeet tekevät tässä yhteiskunnassa, on hyvin julmaa monille yksilöille ja se vaurioittaa usein heidän läheisiään, kuten myös alkoholiin liittyvät pahimmat ongelmat. Kannabiksen osaltahan helposti käy niin, että kannabiksen ollessa laitton se altistaa sitä kautta ihmisiä sellaisille sosiaalisille kontakteille, jotka voivat olla potentiaalisesti haitallisia tai jopa vaarallisia. On olemassa näyttöä myös siitä, että se saattaa aiheuttaa sosiaalista eristäytymistä, ja siihen liittyy stigmaa, jos jää kiinni. Toisaalta on olemassa merkkejä myös siitä, että psykoosialttiilla henkilöillä kannabis saattaa lisätä psykoosin todennäköisyyttä. Nämä ovat ihan todellisia kysymyksiä, mihin pitää suhtautua vakavasti, ja mikään päihde ei varmasti ole vaaraton, mutta uskoisin, että se päihdepoliittinen keskustelu meidän kannattaa käydä sitten erikseen vielä toisessa yhteydessä, jos niin pitkälle joskus pääsemme.

17.11 Katja Hänninen vas: Arvoisa herra puhemies! Vielä oli pakko ottaa puheenvuoro. — Edustaja Hoskonen, minun on pakko kirkkovaltuutettuna todeta, että monet järjestöt tekevät kyllä pyyteetöntä työtä auttaakseen hädänalaisia ihmisiä, myös lähisuhdeväkivallan uhreja. Tämä on tietysti hieno asia, mutta kyllä meillä yhteiskunnassa ja valtiona on myös oma roolimme siinä, että tietyt asiat pitää olla kunnossa. Turvakotiverkosto on sellainen, joka meidän täytyy hoitaa tässä salissa ja antaa ne tarvittavat resurssit, jotta niille, jotka sitä apua tarvitsevat, on paikka silloin, kun on se tilanne päällä. Elikkä siinä mielessä olen vähän eri mieltä, mutta toki arvostan kovasti sitä, että on sitä lähimmäisenrakkautta, ja sitä-hän meillä pitää kaikilla olla. Liian monihan sulkee korvansa ja silmänsä, kun näkee sellaisen tilanteen, jossa ihan selkeästi naapurin rouva tulee silmä mustana, naama turvoksis-sa rappukäytävässä vastaan. Minkä takia siihen ei puututa, voisi kysyä näin. Minkä takia suljetaan silmät ja korvat eikä haluta nähdä eikä kuulla?

Elikkä meillä kyllä kaikilla on velvollisuus puuttua tällaisiin tilanteisiin, mutta minä ymmärrän myös sitä, että siellä on paljon pelkoa, pelkoa oman terveyden ja hengen, lasten terveyden ja hengen puolesta. Ei ole helppoa lähteä sieltä ja sulkea kotiovea. Olen itse tavannut useita lähisuhdeväkivallan uhreja. Se tilanne on monesti aika paha. Totta kai taustalla voi olla taloudellista epävarmuutta, työttömyyttä, mielenterveyshäiriöitä, mutta näistä isoista ongelmista ei välttämättä myöskään ihan normaaleissa, tavallisissa perheissä ole mitään sellaisia merkkejä, että voitaisiin edes arvata, että siellä olisi tällainen tilanne. Ihan taloudellisestikin menestyneissä perheissä on tätä lähisuhdeväkivaltaa. Eli kyllä tällä asialla on monet kasvot, ja tähän itse haluan puuttua.

Yksi asia, mikä minua huolestuttaa, on se, että kuinkahan paljon on myös sitä periytyvää lähisuhdeväkivaltaa. En halua, että sellainen tapa periytyisi [Puhemies koputtaa] isältä pojalle tai äidiltä tyttärelle. Tämäkin on yksi ilmiö, ja toivoisin, että siitäkin tehtäisiin enemmän tutkimusta, onko tämä myös periytyvää.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 63 ja 169 §:n sekä sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 171/2017 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vakuutusten tarjoamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 172/2017 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verontilityslain, Verohallinnosta annetun lain 30 §:n ja verotusmenettelystä annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 152/2017 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varainsiirtoverolain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 153/2017 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verotusmenettelystä annetun lain sekä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 18 ja 20 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 154/2017 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 113/2017 vp

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuomioistuinlain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 270/2016 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 11/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väestölaskentalain kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 89/2017 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 18/2017 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 89/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi painelaitelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 88/2017 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 14/2017 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 88/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 8.11.2017 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.16.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen